

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Anul II Nr. 32

Simbătă 22 ianuarie 1972

12 pagini — 1 leu

„Hora Unirii“ la Craiova

Theodor Aman

„Microunivers..“

Am cunoscut cartea înainte de-a cunoaște abecedarul. Mai bine-zis, am cunoscut cărțile, nu ale mele, ci ale tatălui meu, așezate frumos „în picioare“, legate în pinză de culori variate de chiar mâna lui, purtând pe cotor câte o mică etichetă, cu un număr de ordine.

După ce am stăpinit abecedarul, am putut afla că numărul de pe cotor corespundea unui număr dintr-un catalog, în dreptul căruia erau scrise autorul cărții și titlul acesteia. Când mi s-a dat voie să umblu prin aceste cărți, am putut constata că pe prima pagină a fiecăreia era scris, după obiceiul timpului „Ex libris meis“, urmat de semnătura tatălui meu, și o dată, data în care cartea a intrat în bibliotecă.

Mi-am dorit și mie o bibliotecă asemănătoare, organizată la fel. Am început, ca toți copiii de atunci, cu „Biblioteca pentru toți“ și „Biblioteca Minerva“. Cumpăram cărțile din banii pentru prăjitură, sau din cadourile (în bani) ne care le primeam în loc de jucării, de la unchi și de la mătuși. Curînd, pretențiile mele — față de mine însumi — au crescut. Mi-am „lichidat“ prima bibliotecă și, cu banii obținuți, plus alți bani de la părinți, mi-am cumpărat cărți de format „de om mare“, cu hirtie mai bună și mai ales cu poze multe, cât mai multe. Nu a fost ultima mea bibliotecă. Când am plecat să-mi desăvîrșesc studiile, am lăsat în urma mea a patra bibliotecă, de filozofie, de critică literară, dar mai ales

cu literatura anilor de după primul război mondial.

Pe Blaga îl știam pe dinafară, Al. Philippide mă transporta în o lume nouă. Demostene Botez îmi descoperea o urbe nouă mie, Iași, mă încântam necontenit de nestăpînită vervă a lui Minulescu și de muzicalitatea versului său, plin-sesem citind „Pădurea spinzuraților“ a lui Liviu Rebreanu. Cite alte lucruri minunate din cărțile adunate cu grijă și mai ales cu trudă, nu mi-au îmbogățit inima și nu mi-au lărgit orizontul, atunci, în anii 1920—1924, anii în care pășeam timid pragul spre viața de adult... Toate aceste vechi amintiri m-au străbătut ca un fulger în una din serile trecute, cînd mi-a fost dat să ascult răspunsurile penibile pe care un tînăr, tînăr așa cum eram și eu acum aproape cincizeci de ani, așezat nonșalant pe un taburet la una din cafenelele orașului, le dădea unui reporter.

— Ce faci dumneata tot timpul?

Liviu Rebreanu

(Continuare în pag. a 9-a)

**În
acest
număr**

Confruntarea și dialogul dintre filozofia marxistă și curentele de gîndire nemarxiste ● Atitudinea socialistă față de avutul obștesc — îndatorire cetățenească fundamentală ● În dezbateri: manualele clasei a IV-a ● Pentru o metodică a activității tehnico-productive ● Spiritul științific ● „Creează știință, dacă îți place, și creează-o pentru oameni!“

Sărbătoarea tinerilor comuniști, a noastră, a tuturor

Ne-am făcut întotdeauna o datorie de înalt patriotism din a ne aminti și a cinsti așa cum se cuvine acele momente care s-au încrustat cu litere de aur pe răbojul istoriei patriei.

În anul care s-a încheiat de curînd, am fost cu toții părtașii unei glorioase aniversări: o jumătate de veac de luptă și jertfă, de biruinți și realizări sub stîndardul Partidului Comunist Român. Peste puțin timp o altă aniversare glorioasă — urmînd-o firesc pe cea de anul trecut — va marca cincizeci de ani de la înființarea Uniunii Tineretului Comunist, cincizeci de ani de cînd partidul a creat organizația revoluționară, marxist-leninistă a tineretului din România, cincizeci de ani de cînd, sub conducerea și îndemnul comunistilor, utecistii participă cu toată dăruirea și puterea lor la lupta pentru cîștigarea marilor bătălii de clasă, la împlinirea operei de făurire a socialismului pe pămîntul românesc.

Zilnic, din toate colturile de țară, știrile care ne parvin vorbesc despre antrenarea întregului nostru tînet din industrie și agricultură, din școli și universități la îndeplinirea programului partidului de dezvoltare economică și socială a patriei, despre creșterea contribuției tinerei generații la edificarea societății socialiste multilaterale dezvoltate. Prin muncă, prin îndeplinirea exemplară a sarcinilor profesionale, prin învățatură, prin ample acțiuni patriotice — iată formele prin care cei mai tineri comuniști tin să-și sărbătorească jubileul. În școlile de toate gradele se desfășoară în prezent acțiuni politice și cultural-educative de o deosebită semnificație în formarea omului nou, a militantului de mîine, cu o conștiință încântată, cu un înalt nivel de pregătire. La Hunedoara și Botoșani se desfășoară concursuri de creație inspirate din lupta utecistilor; la Sibiu, elevii pregătesc un montaj literar-muzical intitulat sugestiv „E tineretea noastră partidului datorare“; pe meleagurile Harghitei, tinerii români, maghiari, și de alte naționalități vor participa peste puțin timp la un concurs și festival de poezie și cîntec: „Eroi au fost eroi sintem!“...

...Am asistat zilele trecute la o oră de istorie, cum multe altele, la fel, au loc acum în școli. Vorbea un elev. Și glasul lui era sugrumat nu de emotia „răspunsului la tablă“, ci de copleșitoarea vibrație a faptului istoric. Vorbea despre un utecist, care, cu ani în urmă, înfrunța dirz bătăile jandarmilor și schingiuirile din beciurile siguranței. La vîrsta școlărilor de azi, el mergea la școală desculț, citea după cărți împrumutate, dar era primul în clasă. La vîrsta adolescenței, învăța între zidurile Doftanei, învăța crezul luptătorilor pentru cauza comunismului. Nici bătăile, nici închisorile nu i-au clintit vreodată credința în izbîndă și hotărîrea de a lupta pentru binele poporului său, pentru triumful clasei muncitoare și al partidului comunist. Viața aceluia tînăr activist e parte integrantă din istoria acestei jumătăți de veac, e drumul utecistului, al comunistului.

Nu știu dacă de la început elevul a pronunțat numele aceluia tînăr, dar toți cei care îl ascultau, și mai tineri și mai vîrstnici, știau prea bine că cel despre care se vorbea, cel care a îmbărbătat la luptă pe tineri în anii grei ai împărării capitaliste, cel care i-a îndemnat apoi să lupte cu arma în mîină pentru eliberarea de sub jugul fascist, cel care i-a chemat mai apoi la construirea unei noi orînduirii, a fost conducătorul de azi al partidului și statului nostru. O pildă vie, un exemplu luminos.

La chemarea partidului, la îndemnul tovarășului Nicolae Ceaușescu, tineretul zilelor noastre a răspuns totdeauna prezent. Pe elevul care ne vorbea acum din banca sa despre istoria comunistă l-am întîlnit și lîngă cuptoarele fierbînti ale Reșiței, l-am văzut și stăvilind apele în Insula mare a Brăilei, și muncind pe șantierul Tirgoviștei, și dansînd, și cîntînd...

Cu puțin timp înainte de echinocliul de primăvară vom sărbători tineretul. De fapt, este o sărbătoare a noastră, a tuturor.

MIRCEA IONEL

Poezia în clasă

E un vis mai vechi, foarte vechi: poezia convertită în „program” școlar. Și iată visul, concret, sub forma unui volum al cărui titlu e un vers din Eminescu: „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie...” Visând la prezența poeziei la catedră, mulți dintre noi am respins ca un lucru de ocară expresia „didactic” pe care ne-o reprezentăm ca o intervenție brutală, rece, uscată în lumea incandescentă a metaforei, fără a ne aminti măcar că „didactic” poate însemna modalitatea superioară de a sensibiliza — pentru copii — valorile omeniilor, de a le descrie copiilor, de a le împărtăși din frumusețile lor.

Faptul că inspectoratul școlar al municipiului București a editat un volum de poezii e minunat. Avem în față o culegere antologică dedicată unuia dintre cele mai pregnante sentimente omenești: dragostea de țară. Un colectiv de dascăli inimoși și bine pregătiți, sub conducerea lui Marin Toma și Valeria Constantinescu, cu sprijinul criticului Ovidiu Papadima, a ticluit această carte atât de frumoasă și utilă, ale cărei rosturi literare, pedagogice și estetice sînt atât de reliefat prezentate, cu o sobrietate stilistică convingătoare de către Sofia Pușcașu.

Culegerea e gândită didactic în mod firesc. Poeziile sînt grupate pe etape de vîrstă. După celebrul catren al lui Văcărescu, „a patriei cinstită” în versuri, e înfățișată astfel încît ea să poată fi accesibilă și micilor școlari și U.T.C.-iștilor în pragul marilor răspunderi ale vieții.

A înșira numele poezilor de la Eminescu și Alecsandri la Argezi și Călinescu, de la Labiș la Ion Barbu, de la Mircea Paraschivescu la Ion Brad, sau Cezar Baltag, ar însemna să alăturăm aici un lung șirag de nume cuprinzînd un însemnat capitol

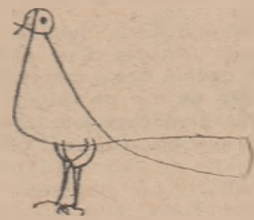
din istoria poeziei românești.

Școlarii bucureșteni încep ziua de clasă cîntînd „Trei culori” și o termină recitînd o poezie dedicată patriei. La fiecare sfîrșit de săptămînă cite un elev recită o nouă poezie din cîrțița de versuri. Poezia e ascultată în școală, în clasă. În acest fel ea, Poezia, a devenit obiect principal de studiu și prin ea toți școlarii își mărturisesc același gînd: „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie...”

Alecu Popovici

„Orizonturi”

Filiala Galați a Societății de științe filologice, în colaborare cu Casa corpului didactic și Sindicatul învățămînt, a ti-

părit, de curînd, sub redacția profesorului D.D. Soitu, culegerea de lucrări științifice și metodice intitulată „Orizonturi” (literatură, limbă, folclor). Publicația se distinge prin ținută, în unele locuri fiind sesizabilă însă, prin aglomerarea de note la subsol, o ușoară ostentație de erudiție. Din cele douăzeci de materiale incluse în sumarul culegerii, remarcăm contribuția documentară, rezultat al cercetărilor în arhivele din Ungaria, privind anii petrecuți de Liviu Rebreanu la Școala militară din Sopron (C. Ciuchindel), cercetarea cu ajutorul metodei structuraliste a colindului laic (I. Brezeanu), articolele semnate de N. Perianu („Eroic și comic în Țigania”), C. Trandafir („Paul Zarifopol și ideea de specificitate a artei”), D. Tiutiuca („Individua-

litatea literaturii române”) sau L. Rugină, care emite cîteva fugare considerații asupra eroticii lui M. R. Paraschivescu. Un spațiu apreciabil se acordă fenomenului local literar (articolele despre A. Holban, B. Jordan, revista „Dunărea”, scrisse de V. Țigănuș, D. D. Soitu, Gh. S. Ștefănescu, Ecaterina Soitu) sau lingvistic (V. Țurlan: „Terminologia pescuitului în regiunea Dunării...”). Din capitolul „Contribuții metodologice”, reținem două pledoarii pentru modernizarea predării literaturii române, semnate de I. Cîrlan, respectiv L. Bourceanu.

D. Scărlătescu

„România pitorească”

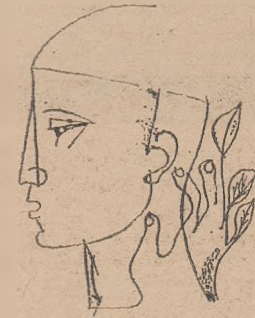
A apărut zilele acestea o nouă revistă ilustrată. Numele ei — „România pitorească” — ispitește de la bun început la lectură. Primul număr, răsfoit cu curiozitate din copertă în copertă, confirmă din plin așteptările noastre. Ni se propun itinerare interesante pe urmele lui Vlahuța la „porțile omeniei”, prin Carpații înzăpeziți, într-o necunoscută zonă alpină: Buila Vinturarița... Dintr-un bogat sumar mai reținem însemnările lui Paul Anghel — „Sărbători la sărbătoarea Anului nou”, M. H. Simionescu — „Țirgoviștea copilăriei mele”, V. Hossu — „Povestea mea de iarnă”

Fără îndoială, numerele viitoare ne vor oferi noi și surprinzătoare lecturi și invitații la drumeție. Și n-ar fi rău dacă printre ele am citi și acele pagini care să se adreseze direct tineretului școlar, cel mai pasionat drumet de pe meleagurile țării.

m. l.

Corală Filarmonicii „George Enescu”

Concertul coral prezentat de Filarmonica „G. Enescu” în ziua de luni, 17 ianuarie, a fost condus de la pupitrul dirijoral de către dirijorul profesor Nicolae Niculescu, directorul Liceului de muzică nr. 1. Apreciem deosebit de favorabil această realizare, în primul rînd prin temeritatea actului interpretativ, prin gustul rafinat cu care a reunit în program, în primă audiere, un ciclu de madrigale preclasice de autori englezi, deținătoare ale unor valențe expresive specifice, un program de muzică românească, preponderent lirică, ce îmbrățișa un ambitus amplu de la autori clasici, ca Tiberiu Brediceanu și Dimitrie Cuclin, pînă la lucrări de Radu Paladi și Doru Popovici, reprezentative pentru muzica românească contemporană. Manifestarea concertis-

tică a valorificat preocupările dirijorului în domeniul atât de pretențios al dirijatului coral, al calităților de ales muzician ale lui Nicolae Niculescu, calități pe care Corul Filarmonicii le-a evidențiat, în interpretare, cu deosebită dăruire.

Anton Dogaru

Nota la purtare

Nota la purtare, această preocupare în viața școlii, văzută în lumina implicațiilor ei asupra personalității elevilor, rămîne încă pentru unele cadre didactice o problemă nesoluționată în spiritul Regulamentului școlar. În unele cazuri aprecierea conduitei elevilor se face expeditiv, pe linia minimului de efort.

Practica stabilirii notei la purtare după numărul corigențelor sau după notele foarte bune la învățătură — așa cum ne scrie profesorul Ion Băluțoiu, de la Liceul de cultură generală din Bălcești, județul Vilcea — „este de-a dreptul nesănătoasă”.

În Regulamentul liceelor de cultură generală se arată că nota la purtare se stabilește în funcție de comportarea generală a elevului în școală și în afara ei și de participarea activă a acestuia la viața școlară.

De unde provin atunci greselile care se mai fac în aprecierea purtării elevilor?

În primul rînd, din confuzia care se face între participarea activă a elevului la viața școlară și rezultatele concretizate în notele obținute la diferitele obiecte de învățămînt. Așa se ajunge ca unii elevi, cu toate eforturile lor evidente în însușirea materiei, datorită slabei pregătiri anterioare (care nu se datorește totdeauna numelui sau mai slabei înzestrării intelectuale) să nu fie notați la încheierea trimestrului cu nota 7 la purtare.

De cele mai multe ori însă aprecierea conduitei elevului suferă de lipsa de cunoaștere mai serioasă a lui de către profesori și de către diriginte. Se confundă adeseori unele reacții care țin de temperament cu acte de indisciplină sau se apreciază atitudinea placidă și relativ calmă ca o atitudine pozitivă a lui. Pe de altă parte, natura complexă a personalității elevilor rămîne de multe ori necunoscută: se neglijează tocmai acele calități pozitive ale lor care pot fi încurajate și valorificate în procesul educațional (corectitudinea, curajul, spiritul de inițiativă, independența în gîndire, sociabilitatea, tenacitatea, perseverența în muncă etc.).

Nici consiliile pedagogice ale școlii nu analizează totdeauna în suficiență cunoștință de cauză purtarea elevilor. Micii abateri de la normele în vigoare în școală, dacă acestora li se mai adaugă uneori și subiectivitatea educatorului, pot altera și conferi o altă dimensiune notei la purtare. În fond, totul ține de spiritul de discernămint al educatorului și de cunoașterea elevilor.

Prin participarea activă a elevului la viața școlară nu trebuie înțeles numai succesul la învățătură. Sînt altele acțiunile care se desfășoară în cadrul clasei și al școlii, ale organizațiilor de tineret care nu pot fi nesocotite în aprecierea conduitei elevilor. După cum, bineînțeles, nu putem ignora reaua-voință sau lipsa de interes a elevului pentru îndeplinirea obligației lui de bază care e învățătura.

Trebuie să ne ferim ca educatorii, așa cum ne scrieți, să lovim în ceea ce are mai de preț orice om — și cu atât mai mult elevul — fondul lui moral.

Pentru aceasta sînt necesare: cunoașterea științifică a elevului și, pe baza ei, o viziune de ansamblu și de perspectivă asupra evoluției personalității lui, spirit de discernămint și de nuanță.

M. ARIȘANU

RĂSPUNDEM CITITORILOR

Un grup de cadre didactice din județul Iași mi-a întrebat cum se stabilesc drepturile de salarizare ale personalului didactic utilizat ca suplinitor în învățămîntul de cultură generală, profesional și tehnic și liceal de specialitate.

Sînt considerate ca avînd calitatea de suplinitori și salariați în condițiile arătate mai jos următoarele categorii de personal didactic:

a) persoanele care au studiile prevăzute pentru numire pe o funcție didactică și care ocupă un post vacant, fiind angajate pe maximum un an școlar sau pînă la numirea unui titular (conform art. 34 și 230 din Statutul personalului didactic), inclusiv pensionarii și personalul didactic cărui i s-a desfășurat contractul de muncă pentru că nu a obținut definitivarea în învățămînt;

b) persoanele care au studiile corespunzătoare, dar care avînd o altă funcție, îndeplinesc — în afara programului de lucru de la această funcție — și activitățile

didactice ale unor posturi vacante, fiind retribuite prin plata cu ora (conform art. 36 din Statut);

c) persoanele cu studii incomplete, numite — în mod excepțional — pe posturi vacante, în lipsa unor solicitanți cu studii corespunzătoare (conform art. 233 din Statut);

d) persoanele care înlocuiesc un titular aflat în concediu de boală, de maternitate, de studii, concedii fără plată ș.a. m.d. (în temeiul art. 13 din Codul Muncii — contract pe durată determinată sau pentru îndeplinirea unei lucrări determinate-suplinirea), inclusiv pensionarii;

e) personalul didactic titular, care în afara obligațiilor de muncă de la postul său, înlocuiește un alt titular aflat în situațiile arătate la lit. d. (în temeiul aceluiași art. 13 din Codul Muncii).

Drepturile de salarizare a suplinitorilor din categoriile arătate la lit. a-d, se stabilesc — potrivit prevederilor Statutului personalului didactic și ale H.C.M. nr. 2841/1968 — în raport cu studiile,

vechimea (stagiul) recunoscută în învățămînt și — dacă este cazul (în special la pensionari) — gradul didactic, pe care le are persoana angajată ca suplinitor. Aceste criterii se respectă indiferent dacă suplinitorul este retribuit prin salariu tarifar (cu normă întreagă ori cu normă incompletă) sau prin plata cu ora. De reținut că retribuirea suplinitorilor se face de regulă prin salariu tarifar (chiar dacă predă la normă incompletă), plata cu ora putîndu-se utiliza numai în cazurile admise prin actele normative în vigoare, respectiv în cazurile arătate mai sus la lit. b, d (atunci cînd suplinitorul mai are o altă funcție salarizată) și litera e sau în cazul pensionarilor care prestează activități didactice în condițiile circulare Ministerului Învățămîntului nr. 10768/1969

Pentru personalul didactic titular, indicat la lit. e, retribuirea lui prin plata cu ora se face pe baza salariului cuvenit la funcția didactică supli-

nită, în raport însă cu studiile, vechimea (stagiul) în învățămînt și gradul didactic recunoscut la funcția didactică la care este titular și în măsura în care acestea pot fi luate în considerare și la funcția suplinită.

Suplinitorilor din categoriile menționate la lit. a și c — retribuiți prin salariu tarifar — li se acordă și indemnizația pentru concediu de odihnă — potrivit instrucțiunilor Ministerului Învățămîntului nr. 330/1968 — dacă depun activitate pînă la 30 iunie.

Aurel Tudoran de la Școala generală Dirneni, comuna Valea Călugărească, județul Prahova: vă comunicăm că stabilirea cadrelor didactice care participă la recensămîntul animalelor se face de conducerea școlii și consiliul popular al comunei. În perioada respectivă — dată fiind importanța acestei acțiuni — cadrele didactice sînt considerate în activitate și stimulate potrivit dispozițiilor legale.

Th. Leonescu

A apărut, în supliment la revista „Învățămîntul profesional și tehnic” broșura:

„Programele concursului de admitere în liceele de specialitate, școlile profesionale și ucenicie la locul de muncă”

Prețul unui exemplar 1,50 lei.

ANUL CĂRȚII

Prin voința statelor care cooperează în cadrul UNESCO, anul 1972 a fost declarat drept an internațional al cărții. Vechiul adagiu atribuit lui Ovidiu „Cărțile își au soarta lor” se aplică din plin epocii noastre ce cunoaște o profuziune livrescă. S-a schimbat foarte mult cartea: diversă, disponibilă, tratând orice subiect pe înțelesul oricui. Broșură sau tratat, tradusă și circulând pe întreg globul, în format mare de bibliotecă sau în format mic de buzunar, ea poate fi găsită pretutindeni în asemenea cantitate încât visurile cele mai temerare ale cititorilor din secolul trecut sînt palide și depășite.

Își au însă și cititorii soarta lor. Și ei s-au modificat o dată cu cartea. S-a născut în zilele noastre lectorul răsfățat de imaginea filmului și televiziunii: omul grăbit, spectatorul ce vrea să fie amuzat, instruit sau flătat cu minimum de efort. Sînt autori, cum este Mac Luhan, care spun că omenirea a ieșit din „galaxia lui Gutenberg”; că s-a depășit cultura formată pe baza cuvîntului scris; că oamenii au intrat într-o etapă nouă: a imaginilor, a comunicărilor orale la distanță, făcute posibile de tehnica electronică.

Cartea nu poate să-și ocupe locul ce i se cuvine, printre bătălie înegală, dusă împotriva formelor de informație mai tinere și mai crude. Ea nu mai poate să modifice radical noile, dar profund înrădăcinatele, obiceiuri ale omului unei societăți mai dense, nu numai sub raport demografic, ci și sub raportul faptelor înseși. Cu toate acestea, ea trebuie — și poate — să-și apere un statut onorabil, util și necesar. Cartea are calitatea — de neînlocuit — de a fi cel mai stimulator instrument de informare pentru gîndirea omenească. Cinematografia, radioul, televiziunea, transmisia orală sînt forme mult mai pasive decît cartea. Cartea presupune o reconstrucție, un efort mental, o activitate intelectuală. Cartea dezvoltă intelectul, nu-l sleiește. Cartea dezvoltă răspunderea personală. Fiecare carte este o luptă, un proiect la sfîrșitul cărui se poate spune: am înțeles-o (sau: nu am înțeles-o). Cartea dă acele mari satisfacții pe care le dă munca, realizarea palpabilă, acțiunea dusă pînă la sfîrșit.

Toate aceste calități înmănușiate impun cartea ca un instrument de prim ordin în sistemul culturii de masă. Numărul de cărți tipărite, difuzate, numărul de cititori al bibliotecilor continuă să fie indicii primordiali de măsurare a culturii unui popor. Biblioteca este instituția de cultură prin excelență.

Cînd Emil Faguet scria Arta cititului, el se referea în primul rînd la cartea de literatură. Astăzi arta cititului s-a diversificat la nesfîrșit: ea acoperă cărțile științifice, de economie, de sociologie și de politică, ca și pe cele de științele naturii sau de pură desfătare lăuntrică. Cînd el redacta inspiratele lui recomandări, nu știa că în decurs de cîteva decenii arta găsirii cărții potrivite avea să fie tot atît de însemnată ca și arta cititului și că educatorii din orice școală modernă urmau să transmită celor liniți, o dată cu gustul pentru lectură, și tehnica mînuirii catalogelor analitice din marile colecții.

Pentru nici un subiect o singură carte nu este suficientă. De la început și ne-a rămas vorba: „mă tem de omul unei singure cărți” — deși ni se mai întimplă să citim în biografia cîte unui mare savant că destinul i s-a conturat la umbra unui tratat. Orice subiect presupune însă o îndelungă cercetare documentară prealabilă, care se face după anumite norme; selecția a devenit tot atît de importantă ca și lectura propriu-zisă. Instrumentele de orientare bibliografică au devenit tot atît de semnificative ca și cartea însăși. A apărut și un gen nou de cărți: cele care nu au răgazul de a parcurge lungul proces tipografic întrucît conținutul lor se învechește mai repede decît în editarea și tipărirea la un loc. Cea mai căutată carte de știință este astăzi cea care se multiplică direct de pe pagina de mașină în numărul mic de exemplare solicitat de subiectul specialității. Mai în toate bibliotecile se găsesc aparate de lectură a microfilmelor. Tehnica reproducerei unei pagini schimbă și ea datele documentării. Toate acestea au o mare importanță pentru procesul educației și al instruirii, care, dacă nu se face numai cu cartea, nu se face în nici un caz fără carte. Relația dintre elev și carte este cultivată de profesori pentru că ea este una din cele mai importante achiziții din școală. Relația elev-carte este cea care se transformă în relația om-carte în mod durabil pe restul vieții.

În țara noastră — a cărei istorie a fost mereu însoțită și sprijinită de carte, de la Miron Costin, care nu cunoștea „mă frumoasă și mai de folos în toată viața omului zăbavă decît cititul cărților”, pînă la Sadoveanu, care lauda acele cărți în care „se cuprind aspirațiile și idealurile generațiilor”, și care „sînt moștenirea noastră cea mai bună” — anul cărții va fi celebrat cu inima și cu mintea deschise.

MIRCEA MALIȚA

Ștefan Popescu

Iarnă la Tilmaciu

Confruntarea și dialogul dintre filozofia marxistă și curentele de gîndire nemarxiste

Filozofia marxistă s-a constituit ca expresie spirituală a cerințelor luptei de eliberare a clasei muncitoare și ale transformării condițiilor de existență umană prin revoluția socialistă. Apariția ei a reprezentat „ruptura cea mai radicală cu ideile tradiționale”, deosebindu-se de toate sistemele filozofice din trecut și din prezent. Aceasta se manifestă, înainte de toate, prin conceperea într-un mod nou — materialist și dialectic — a raportului dintre obiect și subiect, dintre obiect și cunoaștere, dintre cunoaștere și acțiune¹⁾, în al doilea rînd, prin schimbarea naturii filozofiei și a funcției sale²⁾ și, în sfîrșit, prin faptul că ea devine mijlocul de însușire teoretică a dezvoltării sociale de către clasa muncitoare și forțele înaintate ale societății și metodologie a acțiunii în direcția acestei dezvoltări.³⁾ Prin natura și funcția sa, filozofia marxistă venea în contradicție cu sistemele filozofice din trecut și cu cele nemarxiste, din prezent.

Filozofia marxistă a apărut și s-a dezvoltat pe baza generalizării practicii sociale din fiecare etapă a dezvoltării societății și a integrării succesive a rezultatelor științei, în dezvoltarea sa continuă. Totodată, ea a apărut și s-a dezvoltat în luptă cu filozofia nemarxistă, delimitându-se net de concepțiile care denaturează interpretarea realității, unilateralizează căile și metodele de transformare a societății sau care propovăduiesc idei iraționaliste ori antiumaniste. Istoria filozofiei marxiste este, de asemenea, istoria luptei împotriva încercărilor de deformare și vulgarizare a ei, de golire a acesteia de conținutul critic-revoluționar. Ținînd seama de opoziția dintre filozofia marxistă și cea nemarxistă, rezultînd din opțiuni axiologice diferite și opuse, se poate afirma că ceea ce caracterizează dezvoltarea gîndirii filozofice pe plan mondial continuă să fie și azi lupta dintre ideologia marxistă și cea nemarxistă, în speță, cea burgheză.

În lupta filozofiei marxiste cu curentele filozofice ne-

marxiste trebuie avut în vedere însă, tabloul extrem de complex și de variat al filozofiei contemporane. În cursul dezvoltării ei, s-a produs o diferențiere tot mai accentuată, fapt pentru care filozofia nemarxistă nu poate fi tratată în bloc, așa cum s-a făcut adesea în trecut, și nici redusă la același numitor comun, cuprinzînd-o într-o etichetare generală, negativă. Căci, pe lângă curente neștiințifice, iraționaliste, anti-umane, pe lângă filozofii ostile în mod agresiv marxismului, filozofia contemporană nemarxistă se caracterizează și prin trecerea pe planul al doilea a unor curente de gîndire ca nehegelianismul, neopragmatismul, neopozitivismul și neotomismul, prin tendințe de apropiere de materialism, deplasări dinspre neopozitivism spre raționalism și dinspre existențialism spre structuralism. Analiza atentă și nuanțată a gîndirii filozofice din țările capitaliste dezvoltate în opera a numeroși gînditori tendințe contradictorii, aspecte complexe ce nu pot fi epuizate prin clasificarea dihotomică „materialism-idealism”. În numeroase cazuri, gînditorii nemarxiști recunosc valoarea teoretică și metodologică a marxismului, sporește numărul acelor care adoptă și integrează în propria lor concepție teze și principii marxiste.

Din această împrejurare decurge faptul că în lupta ideologică dintre filozofia marxistă și cea nemarxistă, cele două orientări nu sînt absolut opuse în totalitatea lor, că între filozofia marxistă și curentele înaintate ale gîndirii nemarxiste, o dată cu delimitarea critică, există și posibilitatea intercomunicării. Aceasta și deschide posibilități constructive pentru dialogul dintre marxisti și nemarxiști în filozofie.

Promovînd dialogul ca expresie a deschiderii gîndirii marxiste spre tot ce este valoros în gîndirea umană, aceasta implică confruntarea ideilor marxiste cu cele nemarxiste, lupta de idei; ea presupune, totodată, și influența posibilă a unor idei

din afara filozofiei marxiste, ce pot fi însă, integrate în filozofia marxistă. Fapt este că ideile nu circulă într-un singur sens. Filozofia marxistă însăși, n-a apărut, cum spunea Lenin, alături de drumul larg al civilizației mondiale. „Dimpotrivă, întreaga genialitate a lui Marx constă în faptul că el a dat răspuns la problemele pe care gîndirea înaintată a omenirii le pusesese înainte”⁴⁾. La constituirea sa, filozofia marxistă a valorificat critic și selectiv tot ce a creat mai prețios gîndirea umană, tot ce putea fi pus în slujba eliberării omului și a societății. Această valorificare — critică și selectivă — nu se reduce, însă, numai la perioada formării filozofiei marxiste, ci are loc și în cursul dezvoltării acesteia. Dar aceste preluări critice trebuie să se înfăptuiască menținînd, apărînd și dezvoltînd conținutul de idei și coerența internă a marxismului. Cu alte cuvinte, dialogul nu trebuie să aibă drept rezultat apariția unor tendințe de imbinare eclectică a marxismului cu curentele nemarxiste, așa cum s-a încercat în trecut imbinarea marxismului cu neokantianismul sau cu psihanaliza, iar în zilele noastre, cu existențialismul. Dialogul marxistilor cu gînditorii de alte orientări este o formă a confruntării ideologice contemporane, în care gîndirea marxistă își păstrează personalitatea sa distinctă, fără a respinge însă ceea ce reprezintă achiziție a gîndirii științifice, adevăr și valoare în filozofia contemporană. Dialogul trebuie să aibă, de fiecare dată, ca rezultat o integrare a valorilor pozitive ale culturii umane în perspectiva și în spiritul filozofiei marxiste.

Cerințele participării marxistilor la confruntarea de idei au fost clar formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Noi nu putem să apărăm sau să promovăm ideologia noastră izolîndu-ne de mișcarea internațională a ideilor. Noi putem să facem ca mar-

TUDOR BUGNARIU

(Continuare în pag. a 9-a)

SELECTIE SI ACCESIBILITATE

Este vorba de cartea de citire destinată elevilor de clasa a IV-a, alcătuită de patru autori: Constantin Iliescu, Silvia Nichita, Victoria Petrescu și Stela Popescu.

De ce am reprodus toate aceste nume aici?

Am făcut-o fiindcă urmează să discut despre truda redactării unei lucrări foarte dificile, cinstind în acest fel curajul întreprinderii. Dar am făcut-o și sub semnul nostalgiei... Mi-am amintit celebre și scumpe nume din trecutul mai îndepă-

tat și mai puțin îndepărtat, pe care, de asemenea, le puteam citi pe copertile manualelor pentru cei mici: un Ion Creangă, un Titu Maiorescu, E. Lovinescu, G. Călinescu și alții încă.

Prin urmare, autorul neasemuitelor „Amintiri din copilărie” găsea și timp și îndreptărire să se așeze la masa lui de scris, ca să alcătuiască o carte spre folosința școlărilor, pe care o socotea și o simțea tot operă de preț, demnă de pana lui — și nu cine știe ce obligație „didactică”, repede de expediat.

De ce nu se întâmplă și astăzi la fel — pentru cele mai tinere generații de elevi? Fiindcă, din fericire, avem condeie în stare să ne dea asemenea cărți de căpățini. Inchipuți-vă o carte de citire pentru clasa a IV-a, redactată de un Zaharia Stancu, sau Marin Preda, sau profesorul Al. Piru, ca să nu citez decât atât! Or, măcar — la a cărei alcătuire ar prezida gustul vreunui dintre cei menționați. Ar desfăta generații după generații de școlari.

N-ar merita osteneala?

Manualul la care mă voi referi mai departe și pe care l-am discutat cu colegii mei de la Școala generală nr. 8 din Ploiești, unde lucrez, este, dincolo de bune intenții — o carte oarecare. Cusururile lui, îmi închipui, izvorăsc dintr-o prejudecată a noastră, a celor maturi, care în genere împărțim pină și arta în două distincte compartimente: arta adevărată, pentru vîrstnici, și „arta” destinată copiilor. Bineînțeles, eroarea este fundamentală, fiindcă arta rămîne unică. Ba, am putea perverti gustul incipient, al celor mici, dacă am adopta, în ce-i privește, criteriul discriminatorii. (Inv. Constanța Marin). Că lucrurile stau așa ne-a demonstrat-o tot marele povestitor humuleștean. Și atîția alți mari scriitori străini pe care nu mai e nevoie să-i numesc.

Îmi permit un reproș de principiu manualului în chestiune: noi avem acum o literatură deosebit de bogată, ce se desfășoară pe cîteva secole, de la cronicari încoace. De ce nu se selectează texte, cronologic, chiar adaptate, (pentru cele din vremurile mai vechi)? Vrem să le trezim copiilor dragostea pentru trecutul nostru de luptă? Să repovestim din Grigore Ureche: „Fost-au acest Ștefan vodă...”. Să reproducem din „Scrisoarea III”, din Creangă, Sadoveanu — care sînt inepuizabili. Dînd, pentru marii autori și succinte informații bio-bibliografice, reluate îmbogățit de la an la an, le-am întipări nepieritor și util totodată.

Procedînd așa nu vom contrazice de loc nici programa școlară, în general judicios întocmită. Pentru că, teme ca: Școala și familia; Comportarea civilizată...; Munca, izvor de bogăție și de bucurie; Patria noastră; Prietenia și respectul față de oamenii muncii de pretutindeni — pot fi ilustrate ori-

cînd, copios de scriitorii noștri dintotdeauna. Și vom evita, pe această cale, texte insipide elaborate ad-hoc, fără har, pur și simplu de serviciu, semnate, aș zice, anonim, precum: George Dinograncea, Nicolae Vălmaru, Alexandru Drăgoi, Radu Costăcescu etc. Ce spun aceste nume copiilor și cînd le vor mai întîlni în viață, în anii de școală măcar? (Inv. Zoie Drăgănoaia, Aurelia Spinescu).

Un cuvînt și despre ilustrația cărții, de Ana Petrescu-Tipărescu și Gruder Burschi.

Dacă în ce privește alegerea textelor autorii s-au dovedit de-a dreptul neîncetători în posibilitățile de înțelegere ale elevilor de clasa a IV-a. Ilustrații în schimb au căzut în latuna opusă (Inv. Elena Marcu). Ei au convenționalizat, abstractizat, hieratizat imaginile într-o asemenea măsură, încît le-au făcut adesea inoperante. De aici pînă la schița nonfigurativă nu mai e prea mult. Cîteva exemple: de ce trebuia să fie ilustrată poezia lui Victor Tulbure, Slavă partidului, cu... opt chipuri înțepenite, inexpresive de muncitori imbrăcați ciudat, în veșminte colorate incredibil? Cînd copiii au văzut la televizor sau în realitate — alături de părinții lor — grandioase manifestații de la care puteau fi reproduse fotografii, tot în culori, dar convingătoare? (Inv. Dumitra Matei). Sau, priviți sufocanta îngrămadire de pete de la pag. 30, ilustrație la textul Mureșul ne povestește! A fost nevoie să le explicăm elevilor care semnifică, dintre ele, furnalul, care uzina, sonda etc. Nu ar fi fost mult mai grăitoare niște fotografii cu asemenea obiective, chiar nominalizate și pe care copiii le-au văzut în excursii, ajungîndu-le familiare? Și așa mai departe, pe alte pagini, lipsa de fantezie însoțindu-se cu flagranta contrazicere a realității concrete, cu sărăcia nenuștată a colorii, cu falsa folclorizare — oricît de dispusi ar fi cei mici să accepte convenția (Inv. Speranța Mateescu).

Aceasta nu înseamnă, desigur, că în carte nu există și numeroase imagini reușite.

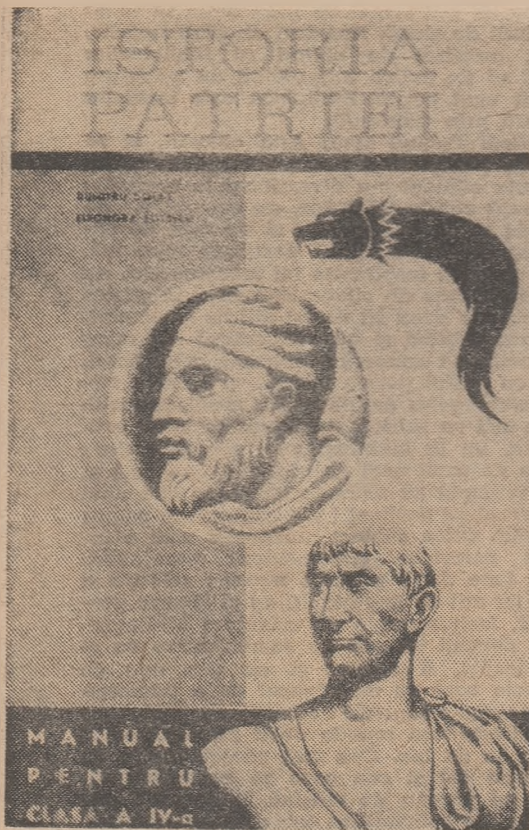
Cred că autorii Citirii pentru clasa a IV-a nu trebuiau să uite un lucru esențial: cartea această face trecerea de la un ciclu de învățămînt la altul. Școlarii se cuvine să fie acomodați de pe acum cu buna literatură, cu reproducerea de calitate, care să nu le contrazică imaginea despre viață, despre societate.

Să le dăm copiilor cărțile de școală de care au nevoie. Iată de ce tinjim și noi, învățători, după manuale alcătuite pentru ei, de nume prestigioase ale scrisului nostru. Este și posibil și ar fi și în tradiția școlii românești așa bună tradiție care s-a afirmat în chiar timpuri potrivnice dezvoltării noastre spirituale.

EUGENIA CÎNDROVEANU

ÎN DEZBĂTERE

MANUALELE CLASEI A IV-A

CITEVA INADVERTENȚE

Volumul Istoria Patriei pentru clasa a IV-a poartă pe copertă numele a doi autori. Primul este cunoscut ca un harnic scriitor, dublat de un distins profesor de istorie. După cum era de așteptat, condeiul său dă miez și culoare celor mai izbutite pagini, contribuția sa resimțindu-se în special în redescoperirea și prelucrarea unor străvechi legende, care ne-au încîntat și nouă copilăria, fiind primele lecții de patriotism, la vîrsta buchiilor, pentru cei din generația noastră. Aceste pilde și istorioare, încadrate la rubrica „Lectură”, fac o fericită completare lecțiilor de istorie veche și medie a României, pe alocuri și a celei moderne și contemporane.

Din păcate, una din aceste „lecturi”, prin felul în care a fost redactată, aruncă o pală stingheritoare pe o lucrare ce vădește sîrguința autorilor de a-i da unitate și originalitate. E vorba de lectura „În dimineața aceea, la Lupeni”, completare a lecției despre greva minerilor din Valea Jiului, din 6 august 1929 (lecție de altfel fără nici un cusur din punct de vedere pedagogic și științific).

În această lectură, se fac o seamă de aprecieri în contradicție cu adevărul istoric atestat de documente și martorii oculari, care mai trăiesc și azi, contrazicîndu-se chiar cele afirmate în lecția din același manual, cîteva rînduri mai sus. Scrierea vrea să fie o evocare a masacrului din zorii zilei de 6 august 1929, care s-a săvîrșit la ora 5,30 (vezi spre confirmare Arhivele statului Deva, dosar 41/1929, fond Prefectura jud. Hunedoara). Chiar din primul alineat apare în „lectură” o inexactitate, afirmîndu-se că acest lucru s-a petrecut... cu o zi înainte, la 5 august! Or, o dată istorică nu poate fi schimbată cum vrem noi. Lupenii se asociază automat cu ziua de 6 august, ca 16 februarie cu Grivița, ca 13 septembrie cu Dealul Spirii sau 30 Decembrie cu Ziua Republicii...

Cîteva rînduri mai jos se arată că asasinarea celor 30 de mineri ar fi avut loc, nu în zori, ci în plină zi, pe la ora 9,45! În plus, autorii, minimalizînd amploarea unei acțiuni de răsunet mondial, reduc numărul greviștilor la aproximativ 500, de la peste... 5.000, afirmînd, parcă pentru a nu se crea nici un dubiu, că „toți stăteau (...) cu o mie de pumni încheștați, cu o mie de ochi ațîntiți...”. Și cînd te gîndești că numai în comitetul de grevă fuseseră aleși 150 de mineri, pichetele de autoapărare cuprinzînd 250 de greviști, iar uzina era păzită de alți 600, deci 2.000 de ochi vigilenți și tot atîția pumni pregătiți să se apere (spre edificare vezi și volumul recent apărut în Editura politică: „Un veac de lupte a minerilor de pe Jiu” scris pe baza documentelor din Arhiva I.S.I.S.P., fond „Luptele minerilor din Valea Jiului” și a altor 8 arhive centrale și locale).

O împietate este faptul că în locul primei victime înregistrate — Vitoș Gavrilă, tînar simpatizant al P.C.R. (devenit personaj de legendă în Valea Jiului, ca Vasile Roaită la Grivița) — este portretizat un bătrîn, Todea, nume odios între mineri, sinonim cu al unui jandarm, care a tras în greviști! Nicăieri, pe nici un înscris referitor la victimele Lupenilor nu apare acest nume; nici pe tabelul în original al morților (Arhivele statului Deva, fond Soc. Lupeni, dos. 2/1929), nici în lungul bilanț al celor ucși și răniți publicat de ziarul „Socialismul” etc.

În lectura din manual se mai arată că prefectul le-ar fi dat minerilor 15 minute de răgaz pentru evacuare. În realitate, 5.000 de oameni, îngrămădiți pe o suprafață de 200—500 m.p., au fost somați să părăsească locul doar în 5 minute, numai în 5 minute! (vezi articolele lui Panait Istrati

din ziarul „Lupta”, din septembrie 1929). Nevărsimilă e descrisă și atitudinea minerilor, primindu-și soarta resemnați, așteptîndu-i pe călătuc brațele încrucișate, cînd este indeobște cunoscut că dacă luptătorii comunisti nu ar fi organizat apărarea și retragerea disciplinată, numărul victimelor ar fi fost mult mai mare.

După cum se vede, avem de a face cu o „lectură” de istorie, plină de... istorii. Desigur, cu puțină atenție, aceste inadvertențe puteau fi evitate. Așa nu se scrie istoria, chiar dacă e destinată celor mai mici cititori.

IRIMIE STRĂUT
N. G. MUNTEANU

Sub îndrumarea atentă a profesoarei, elevii încep să se descifreze

Atitudinea socialistă față de bunul obștesc — îndatorire cetățenească fundamentală

Apărarea și dezvoltarea avutului obștesc, prevenirea și lichidarea oricăror încercări de a lovi în proprietatea socialistă — bun al tuturor oamenilor muncii — găsirea unor modalități tot mai adecvate pentru consolidarea și propășirea avuției noastre naționale constituie înalte îndatoriri cetățenești, cu profunde semnificații și rezonanțe patriotice. Apărarea și dezvoltarea avuției obștești este calea principală a ridicării bunăstării fiecărei familii, prosperării fiecărui cetățean, deoarece este de neconceput obținerea unor bunuri materiale de la societate fără a contribui prin toate mijloacele la dezvoltarea lor. De aceea, întreaga pricepere, toată capacitatea de care dispunem trebuie canalizate în interesul înfloririi continue a avutului obștesc și, astfel, în interesul patriei, al întregii națiuni, în interesul nostru, al familiilor, al copiilor noștri.

Proprietatea socialistă — baza economică a orinduirii socialiste

Potrivit concepției marxism-leninismului, în concordanță cu politica partidului nostru de edificare a noii orinduirii în România, Congresul al X-lea al P.C.R. a reafirmat și relevat cu pregnanță că factorul decisiv al progresului general al societății românești contemporane și ridicării bunăstării poporului este creșterea puternică a forțelor de producție, continuarea consecventă a industrializării pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane, dezvoltarea intensivă a agriculturii și a celorlalte ramuri, ridicarea calitativă a întregii noastre activități economice. La temelja acestui complex proces, a tuturor factorilor care dau expresie orinduirii socialiste se află proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. De aceea, sporirea și consolidarea continuă a acestei proprietăți constituie o condiție esențială a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, a înfăptuirii politicii partidului nostru, care se caracterizează prin aceea că are în permanență în centrul atenției asigurarea bunăstării și fericirii omului, face totul pentru realizarea acestui nobil țel. „Dezvoltarea și înflorirea proprietății socialiste — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — reprezintă izvorul bunăstării și fericirii maselor populare, chezia valorificării depline a capacității, energiei și talentelor lor, a împlinirii personalității umane¹⁾. Este relevantă astfel însemnătatea hotărâtoare a proprietății socialiste în orinduirea noastră ca temelie economică-socială obiectivă a progresului multilateral al patriei, de unde decurge faptul că sporirea și apărarea ei constituie o îndatorire primordială a tuturor cetățenilor. Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție constituie categoria fundamentală a relațiilor de producție socialiste, tot așa cum proprietatea privat-capitalistă asupra mijloacelor de producție — capitalul — formează în condițiile modului de producție capitalist „categoria lui dominantă, relația lui de producție determinantă²⁾. În această calitate, proprietatea socialistă acționează ca principala forță motrice atât asupra forțelor de producție, cât și asupra celorlalte laturi ale relațiilor de producție, asupra întregii suprastructuri. Proprietatea socialistă statornicită ireversibil în țara noastră este rodul luptei eroice a poporului, desfășurată sub conducerea P.C.R., pentru lichidarea exploatării omului de către om, pentru construirea societății socialiste. Triumful deplin al socialismului la orașe și sate, lichidarea pentru totdeauna a exploatării omului de către om reprezintă cea mai mare victorie politică a partidului nostru după cucerirea puterii. Proprietatea socialistă a creat baza economică-socială obiectivă pentru progresul multilateral al țării, pentru promovarea constantă a politicii de industrializare, pentru înfăptuirea vastului proces de cooperativizare a agriculturii, pentru conducerea

conștientă a societății. Noua bază economică-socială obiectivă, proprietatea obștescă, a dat naștere comunității de interese economice a tuturor claselor și păturilor sociale, care-și câștigă existența prin muncă, unității de interese și aspirații a întregului popor. România a ajuns astfel într-un stadiu de dezvoltare în care s-a realizat unitatea social-politică a poporului, în care se întărește continuu frăția dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare ca una din cerințele majore ale progresului neconținut al patriei noastre. Înăptuirea cerințelor progresului social al României contemporane este organic și hotărâtor legată de factorii interni, de forțele motrice economice și social-politice interne, de participarea largă a poporului la edificarea noii societăți. Proprietatea socialistă deschide căi nelimitate de acțiune acestor factori și forțe motrice, creează premise pentru perfecționarea continuă a societății noi, în care totul este închinat binei și fericirii omului — această valoare superioară a revoluției socialiste.

Asigurarea integrității avutului obștesc — cerința a dezvoltării proprietății socialiste — îndatorire cetățenească fundamentală

Proprietatea socialistă constituie baza materială a economiei socialiste, temelie progresului general al societății noastre socialiste. De aceea, o dată cu instaurarea și dezvoltarea proprietății socialiste, a apărut necesitatea obiectivă, permanentă a asigurării integrității, întăririi și dezvoltării sale necontenite. Statul și opinia publică înaintea acționând pentru apărarea, consolidarea și sporirea avutului obștesc. Constituția Republicii Socialiste România prevede că fiecare cetățean este dator să apere proprietatea socialistă și să contribuie la întărirea și dezvoltarea orinduirii socialiste. Acțiunile menite să corrotezează avutul public au, pe de o parte, un caracter sancționator, de reprăzare prin mijloace statale a oricăror atentate la integritatea acestuia, iar pe de altă parte, de combatere, de prevenire și înlăturare a cauzelor unor astfel de manifestări antisociale prin muncă politică de influențare, prin mijloace educative, prin antrenarea opiniei publice, a masei la dezvăluirea și combaterea patărită a încercărilor de atentat la bunul obștesc. Nu trebuie să manifestăm nici un fel de toleranță față de furturi și delapidări, care, lovind în proprietatea oamenilor muncii, capătă caracterul unor acte profund dăunătoare edificării noii orinduirii sociale. În privința luptei împotriva celor ce atentează la integritatea averii obștești, V. I. Lenin arăta că „bogătașii și pungașii nu sînt decît două fațete ale aceleiași medalii, cele două categorii principale de paraziți pe care capitalismul i-a crescut la sînul său, principalii dușmani ai socialismului. Acești dușmani trebuie să fie supuși unei supravegheri speciale din partea întregii populații, trebuie să fie loviți fără cruțare la cea mai mică nerespectare a regulilor și a legilor societății socialiste. În această privință, orice slăbiciune, orice șovăială, orice sentimentalism ar constitui cea mai mare crimă față de socialism³⁾.

Necesitatea apărării și dezvoltării avutului public a fost și este înțeleasă de imensa majoritate a membrilor societății noastre ca o îndatorire de înaltă conștiință cetățenească. Noua atitudine față de avutul obștesc reprezintă astfel o trăsătură etică superioară a omului nou. Această trăsătură care a apărut pe temelii schimbărilor profunde în condițiile vieții materiale și ca rezultat al muncii educative desfășurate de partidul clasei muncitoare și de statul socialist, se dezvoltă în două direcții principale, care se condiționează reciproc: pe de o parte, munca creatoare pe care o desfășoară poporul nostru, sub conducerea partidului, pentru dezvoltarea, lărgirea și con-

solidarea proprietății socialiste, iar pe de altă parte, apărarea acesteia împotriva oricărei frustrări, adoptarea de măsuri hotărâte împotriva acelor care, sub o formă sau alta, caută să lovească în ea. Apărarea averii comune este o cerință de prim ordin, o lege a dezvoltării orinduirii socialiste: orice sustragere, orice străbucire adusă integrității avutului obștesc este cu atât mai dăunătoare cu cît lipsește colectivitatea nu numai de bunurile și mijloacele respective, ci și de rezultatele pe care aceasta era îndreptățită să le obțină ca urmare a utilizării lor firești în circuitul economic. „Este într-un totuși justificat — releva secretarul general al partidului nostru — ca, o dată cu stimularea celor ce își îndeplinesc sarcinile cu rezultate bune, cei care nu-și fac datoria, care aduc daune avutului obștesc, să suporte direct din buzunarul propriu — și nu din avuția societății — urmările neglijențelor și lipsurilor — de care dau dovadă⁴⁾, arătînd că „este necesar să creăm o opinie de masă intransigentă împotriva celor care atentează la bunul public, care vor să trăiască fără muncă⁵⁾.

Această majoră cerință a partidului este pe deplin firească, deoarece, în contrast cu cea mai mare parte a cetățenilor patriei, elemente necinstite, dornice de câpătării, de trai ușor, mai auzescă înă, pe diferite căi la bunul public. Persoane cu un precar simț al răspunderii, neglijenți ori superficiali, deși nu lovesc direct în avutul obștesc, sînt nu mai puțin dăunători prin faptele lor datorită proastei îndepliniri a obligațiilor de serviciu, incompetenței sau neprieteniei în administrarea bunurilor, pricinulose cîteodată pagube însemnate avutului obștesc. Această situație nu se poate explica decît prin lipsa unei bune organizări a muncii de conducere și îndrumare, prin lipsă de disciplină și ordine în mînuirea mijloacelor financiare, prin lipsă de control, printr-o atitudine de nepăsare și îngăduință față de manifestările de incalcare a legalității socialiste. Așa cum s-a subliniat la Plenara C.C. al P.C.R. din 3-5 noiembrie 1971, „împotriva celor ce fură sau se fac vinovați de acte grave de păgubire a avutului nostru socialist trebuie luate măsurile cele mai severe, mergînd pînă la destituirea lor din munca ce le-a fost încredințată și, atunci cînd faptele au un caracter penal, pînă la trimiterea în fața organelor de judecată a celor vinovați⁶⁾. A întrona în toate colectivele în toate instituțiile, în întreaga activitate economică și de stat un spirit de înaltă responsabilitate față de bunul obștesc, față de avuția socialistă a poporului nostru, pentru apărarea și sporirea ei neîncetată reprezintă un aspect esențial al eticii și echității socialiste, o latură de prim ordin a întregii noastre activități de educație, de ridicare a nivelului conștiinței tuturor oamenilor muncii, școala, corpul profesoral avînd un rol major în complexul proces de sădire în conștiința elevilor a cultului pentru apărarea și dezvoltarea averii obștești.

Necesitatea educării atitudinii socialiste față de avutul obștesc

Atitudinea socialistă față de muncă implică în mod necesar o atitudine corespunzătoare față de averea obștescă ca rod al muncii poporului. Ea rezultă din caracterul proprietății și al relațiilor de producție din societatea socialistă și constă în străduința fiecăruia de a păstra bunurile societății, de a contribui prin toate forțele la sporirea lor, luptînd împotriva acelor care le distrug sau le risipesc. Întreaga muncă politico-educativă trebuie să pună în centrul ei apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste — de stat și cooperatiste — și să demaște fără cruțare pe cei care atentează la integritatea ei. Este necesar să se acționeze cu cele mai eficiente mijloace de influențare politică-educativă, încît fiecare cetățean să fie

Szönyi

Sudor

pătruns de conștiința răspunderii față de avutul obștesc, față de modul în care este folosită și gospodărită avuția națională, să se întroneze în toate colectivele de muncă, inclusiv cele de elevi, o opinie întransigentă față de hoți și delapidători, față de fenomenele de câpătuială și „cîmpesă“ pe seama bunului nostru comun. Aceasta cere însă o perseverență în muncă de educație și de explicare a problemelor proprietății socialiste, pentru că, dacă pe planul existenței materiale, oamenii muncii sînt în același timp producători și proprietari ai mijloacelor de producție, aceasta nu a devenit clar pentru conștiința fiecăruia și mai ales nu a devenit o deprindere ca fiecare să se raporteze la proprietatea socialistă ca la propriul său bun, ca la bunul cel mai de preț. De aici necesitatea arătoare a sădirii în conștiința oamenilor a cultului pentru apărarea și dezvoltarea avutului obștesc, a atitudinii comuniste față de acesta. Experiența arată că modalitățile educării atitudinii socialiste față de averea obștescă coincid de altfel cu cele ale educației morale în general: exemplul personal, convingerea, recompensa sau pedeapsa, exercitiul. Referindu-se concret la domeniul muncii educative, în rîndurile elevilor, este de relevant că încă din prima zi de școală, arătînd elevilor clădirea, clasa, obiectele de care se vor folosi, profesorul sau învățătorul trebuie să le explice convingător că acestea reprezintă proprietatea întregului popor muncitor care le-a pus la dispoziția lor pentru a studia în condițiile cele mai bune. Explicațiile capătă substanță dacă corpul profesoral subliniază pregnant eforturile și sacrificiile oamenilor muncii, printre care se află și părinții elevilor, depuse pentru crearea acestor bunuri în școală, necesitatea păstrării și îngrijirii lor. Este indicată metoda organizării întrecerilor între clase, în vederea îngrijirii bunurilor de folos obștesc. Exemplul profesorilor, învățătorilor și elevilor mai mari în această direcție are o mare valoare educativă, deoarece elevii mai mici se vor strădui să-i imite și să dobîndească aprecierea pozitivă a acestora. Dar cel mai eficace mijloc de educare a atitudinii pline de grijă față de bunul obștesc este fără îndoială antrenarea elevilor în acțiunile de reparație sau de confecționare a bunurilor necesare colectivului școlar și societății — modalitate care în condițiile actuale, așa cum pe bună dreptate se subliniază în documentele de partid, capătă importanță și semnificații majore. Participarea nemijlocită a elevilor la această activitate dezvoltă conștiința lor cetățenească, iar rezultatele concrete obținute generează dragoste și respect față de muncă, față de rezultatele ei, față de avutul obștesc.

Educarea elevilor în spiritul apărării și dezvoltării averii obștești, a atitudinii pline de grijă față de aceasta reprezintă o parte esențială a educației lor moral-cetățenești, o sarcină fundamentală a școlii, a slujitorilor ei chemați să dăltuiască profilul etic al producătorului de valori materiale și spirituale de mine ale societății noastre socialiste.

Dr. ION IUGA

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul dezvoltării construcției socialiste*, vol. 3, București, Editura Politică, 1969, p. 616.

²⁾ K. Marx, *Capitalul*, vol. III, partea a II-a, București, E.S.P.L.P., 1955, p. 779.

³⁾ V. I. Lenin, *Opere complete*, vol. 33, București, Editura politică, 1965, p. 211.

⁴⁾ Nicolae Ceaușescu, *Raport la Congresul al X-lea al P.C.R.*

⁵⁾ Nicolae Ceaușescu, *Expunere la plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie, în volumul: „Plenara C.C. al P.C.R. din 3-5 noiembrie 1971“*, Editura politică, 1971.

Un portret pe săptămână

Educație și creație

Profesorul de limba și literatura română, George Moroșanu, din orașul Ploiești, și-a confundat desigur cu școala, instruirea și educând generații după generații de elevi, dintre care mulți sînt astăzi, la rîndul lor la catedră.

Fost elev al neuitatului Garabet Ibrăileanu, la Universitatea din Iași, el a învățat de la acesta pasiunea pentru frumos, pentru cuvîntul scris, pe care a transmis-o cu neobosită dăruire și propriilor săi elevi. Pentru el, ora de limba și literatura română nu s-a încheiat niciodată în clasă. Pasionat al textelor clasicele noastre, George Moroșanu, el însuși scriitor, a continuat-o întotdeauna fie într-un cerc de gramatică, fie la cina de creație al școlii. Mai mult: de cîțiva ani conduce două cenacluri literare: pentru pionieri, (la Palatul culturii) și pentru elevii din clasele superioare de liceu, (la sediul organizației municipale U.T.C.), tipărind, spre bucuria tinerilor îndrumați, mai multe plachete de versuri din creațiile acestora.

Alături de munca la catedră, George Moroșanu s-a făcut cunoscut și prin propria sa activitate literară.

Fondator, împreună cu alți colegi de generație, al revistei de sînga, Manifest, apărută la Iași la 1 octombrie 1934, sub îndrumarea Partidului Comunist Român, el a publicat volumele de versuri — Dezacord, (1934), Întoarceri în biografia mea. (editura „Manifest”, 1935), Iarba stelelor, (1968).

Are sub tipar: Vîrsta neuitării, (proză) și Momentele marmurei (poeme).

O activitate didactică și de creație pe tărîmul artei, pe care elevii săi de ieri și de astăzi o evocă adesea în întîlnirile lor cu profesorul, rămas la fel de tînăr sufletește ca întotdeauna.

C. HRISTU

Pentru o metodică a activităților tehnicoproductive

Un nou obiect de învățămînt se integrează treptat realității școlare tot mai complexe: activitatea tehnico-productivă.

Activitatea tehnico-productivă a apărut însă în primul rînd ca obiect practic, ca realitate concretă integrată lumii școlii, fără să fi avut răgazul necesar pentru o delimitare teoretică a obiectului.

Cîteva principii ar trebui să structureze desfășurarea activității tehnico-productive a elevilor pe o perioadă de un an de zile. Aceste principii au, în primul rînd, în vedere împlinirea ideii educative, care este limpede și implicită acestei activități, ca și a ideii de eficiență și continuitate.

Vorbînd astfel despre desfășurarea acestui nou obiect de învățămînt este esențial să se respecte principiul unității formei cu conținutul. Acest principiu, cu evidente legături și cu orientarea școlară și profesională a elevilor, are în vedere faptul că majoritatea atelierelor școlare unde se desfășoară orele de pregătire tehnico-productivă au un grad relativ ridicat de confort, ne referim la noțiunea de confort al locului de muncă. Sau, în orice caz, aceste ateliere oferă, în majoritate, condiții diferite de lucru decît unele viitoare locuri de muncă ale tinerilor.

Aspectul de care vorbim poate complica procesul de adaptare la locul de muncă. Prin urmare, potrivit principiului unității formei cu conținutul, educatorul, instructorul este obligat să asigure informarea corectă a elevului. Nu trebuie astfel trecut cu vederea faptul că mai există încă locuri de muncă unde condițiile de lucru sînt mai grele, dar că acestea vor dispărea treptat. Maistrul-instructor poate sugera, de asemenea, și altă față a problemei prin evidențierea dimensiunilor grandioase ale producției unei mari uzine sau fabrici, sensul social și național al producției acestei uzine. O viziune într-adevăr exactă asupra viitorului său loc de muncă este o chestiune de probitate a informației și nu poate fi vorba de ocolirea ei în cadrul activității tehnico-productive.

Împletirea nemijlocită a științei cu producția impune respectarea atenției a unui alt principiu al desfășurării activității de care discutăm. Este vorba de principiul teoriei aplicative.

Concentrîndu-ne eforturile asupra aplicării cunoștințelor teoretice în activitatea productivă pe care o

oferă atelierul școlar, realizăm de fapt ideea prețioasă a învățămîntului formativ.

Menționăm aici faptul că se aud destul de des păreri — uneori chiar din partea unor organe responsabile ale învățămîntului — că este cazul „să se termine cu teoria măcar în cadrul acestei activități a copiilor”. Opinia aceasta este exagerată și provine, după părerea noastră, dintr-o nevoie de a echilibra caracterul adesea prea abstract al unor obiecte de învățămînt. Nu reprezintă însă înțelegerea corectă a activității tehnico-productive care este, dimpotrivă, tocmai încununarea ideală a cunoștințelor teoretice cu cele aplicative, productive, deschizînd astfel calea unui învățămînt aplicativ, care nu exclude teoria, nu poate exclude teoria, dar care nu mai poate stabili cu precizie astăzi locul unde se termină știința și începe producția.

Referindu-ne la a treia coordonată a pregătirii tehnico-productive, respectarea principiului valorificării este de asemenea o cerință esențială în realizarea unei activități de maximă eficiență.

Principiul valorificării înseamnă, mai întîi — cu referire expresă la școlile rurale care organizează microferme agricole — valorificarea practică a cunoștințelor obținute de elevi la obiectele de științele naturii, geologie etc. (a se face apropierea cu desfășurarea unui învățămînt în condiții de laborator natural, învățămîntul francez experimentînd cu succes o atare formă). Principiul valorificării se referă însă — întîi de toate — la valorificarea produselor obținute de către elevi în cadrul activității desfășurate. Este vorba de un anumit fel de valorificare, și anume în cadrul unor expoziții, tîrguri etc., care, prin cadrul de organizare, să funcționeze ca un stimul moral.

Respectarea acestui principiu ni se pare de reală importanță, fiindcă pregătirea tehnico-productivă, așa cum este ea concepută, are la dispoziție niște mijloace de producție și se acționează asupra unor obiecte ale muncii.

Problemele privind modalitatea participării elevilor la pregătirea tehnico-productivă impun realizarea principiului răspunderii individuale și, respectiv, a participării active.

Avînd în vedere realizarea acestor două deziderate — răspundere și participare — este necesar ca

activitatea să se desfășoare pe grupe mici de elevi, nedepășindu-se numărul de zece elevi. Astfel, tendința de uniformizare a acțiunilor, de realizare a unor grupe funcționale se va realiza mult mai repede, elementele divergente putînd fi înlăturate cu relativă ușurință. Se vor crea niște raporturi directe și egale între toți membrii grupei, ceea ce va genera spiritul critic și autocritic, atunci cînd este necesar, lucru de maximă importanță în ceea ce privește participarea activă a fiecărui membru al grupei.

Participarea activă are în vedere și rezultatele muncii, al căror rol stimulator nu poate fi neglijat. Realizarea unei mici producții în cadrul atelierului școlar nu înseamnă de fapt decît o „anticipare” a marii producții, potrivit unor trăsături specifice de vîrstă și psihologie. În acest context, relația elev-cetățean se realizează în condiții evidente deosebite.

În sfîrșit, principiul eficienței (sau al performanței) presupune ca rezultatele obținute să fie cel puțin la un nivel apropiat de cele obținute de unitățile de producție cu un profil identic sau asemănător, sau chiar să depășească această producție (acest principiu se aplică mai ales la microfermele agricole).

Pe toată perioada desfășurării activității, maistrul-instructor trebuie să aibă în vedere principiul perspectivei. Este un principiu mobilizator, de mare efect în sensibilizarea copiilor, mai ales în măsura în care el prevede și o finalitate stimulatorie economic-educativă (valorificarea produselor înseamnă de fapt încheierea unui proces social-educativ de maximă importanță).

Aceste principii au, după cum se poate lesne observa, un grad mai mare sau mai mic de specificitate. Continuitatea, sistematizarea, ca și alte asemenea principii clasice ale pedagogiei, sînt, de la sine înțeles, implicite activității tehnico-productive a elevilor. Ele formează o unitate, interdependența lor fiind evidentă.

Activitatea tehnico-productivă este o activitate complexă. Cadrul organizat de desfășurare este mai nuanțat decît activitatea propriuzisă la clasă. Activitatea individuală capătă importanță sporită, toate pînă, desigur, pentru realizarea unei metodici a pregătirii tehnico-productive a elevilor.

ADRIAN COSTACHE

Producția școlii

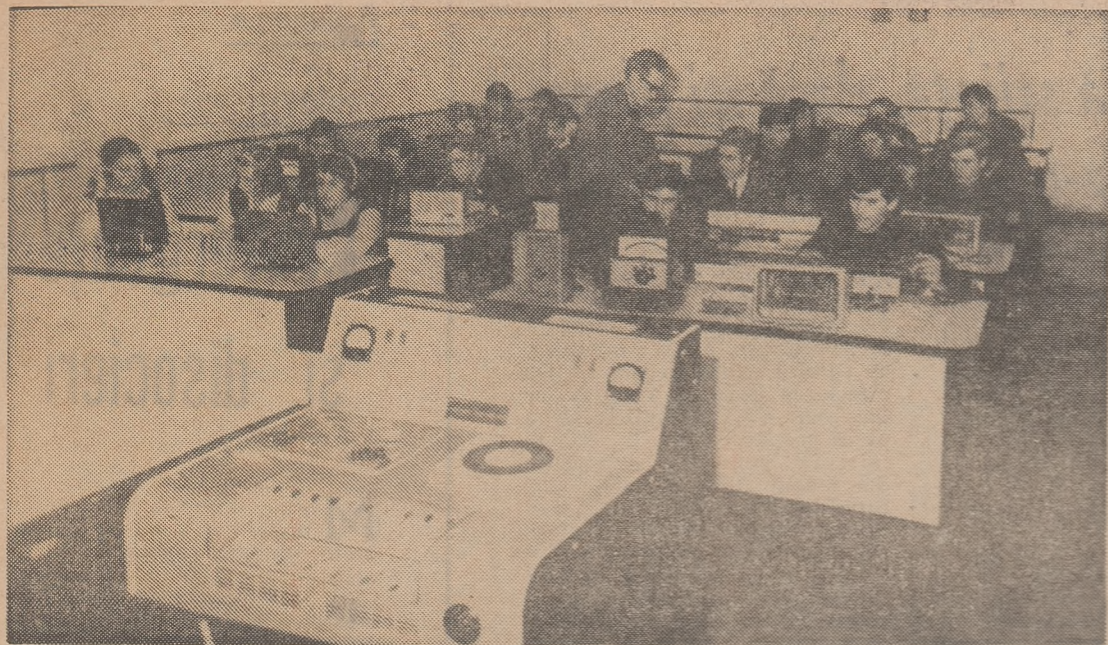
Pentru formarea priceperilor și deprinderilor de muncă a elevilor, colectivul de profesori al Liceului „Mihail Sadoveanu” s-a preocupat, încă înainte de începutul anului școlar, de amenajarea unor ateliere de electrotehnică, lăcătușărie, lăcătușărie-tinichigerie, precum și a două ateliere de croitorie. Profesorii-maistri împreună cu profesorul Mircea Baldovin, directorul școlii, au vizitat întreprinderea „Electroaparataj” care patronează liceul, au studiat procesele tehnologice ale întreprinderii și au stabilit rețeaua care pot fi executate de elevi în cadrul atelierelor-școală. Cînd s-a trecut la activitatea propriuzisă, după primele 10 — 12 ore, am constatat că elevii s-au familiarizat cu exigențele producției. Plecînd, la început, de la simple operații de înșurubare sau pilire a unor părți anexă de produse finite ei au ajuns, în cele din urmă, să confecționeze piese complexe care necesită 12—14 elemente anexe (reper).

În general, orele noastre de practică se desfășoară astfel. La început, elevii fac cunoștință cu piesa pe care urmează s-o execute. Profesorul le explică părțile componente ale acesteia, operațiile pe care trebuie să le efectueze elevii, caracteristicile și principiul de funcționare a produsului finit și desenează pe tablă planul sau schița piesei respective. După aceea, elevii lucrează individual sub supravegherea profesorului. Cunoșcînd din timp piesele pe care urmează să le execute fiecare clasă pînă la sfîrșitul trimestrului I, profesorii-maistri au luat legătura cu profesorii de fizică și desen tehnic pentru a coordona cunoștințele predate la aceste discipline cu necesitățile activităților practice.

După livrarea de către atelierele-școală a produselor realizate de elevi întreprinderii care patronează școala, conducerea liceului a provocat o discuție cu conducerea uzinei pentru a face un schimb de păreri privind primele rezultate ale activității

tehnico-productive desfășurate de elevi. Spre satisfacția întregului colectiv al liceului, specialiștii întreprinderii au adus elogiile elevilor noștri. Într-un interval de 2 luni elevii au realizat în atelierele-școală următoarele produse: 40 000 șine suport colector, 3 400 carcase, 180 000 etichete din material plastic pentru inversor de fază, 4 000 de intrerupătoare pentru motoare stea-trunchi, 80 butoni dubli pentru contactori, 20 000 camere de stingere pentru contactori A.C., de 63 Amperi și alte reperi de mare importanță pentru uzină. Toate produsele au obținut, din partea șefului de serviciu al Centrului de calitate, calificativul „foarte bine”. Pentru viitor ne-am propus să întocmim un grafic săptămînal de primire-predare a produselor pe o perioadă de 6 luni. Ceea ce sperăm, îi va convinge și mai mult pe elevi de seriozitatea și importanța muncii pe care o fac.

FRANTZ KALAPIS

Lucrări într-unul din laboratoarele Liceului nr.3 din Baia Mare

SPIRITUL ȘTIINȚIFIC

Se crede de multe ori că spiritul științific este un atribut specific oamenilor de știință, adică al celor care, prin profesiunea lor, au rostul de a aduce ceva realment nou și important în planul cunoașterii umane. Cât despre ceilalți oameni, nu se vede bine de ce ar avea nevoie să posede o asemenea însușire.

Din această falsă reprezentare asupra cîmpului de necesitate a spiritului științific derivă, cred, și preocuparea redusă de a-l însuși tineretului în genere și celui din învățămîntul preuniversitar în particular. Acest învățămînt — aud spunîndu-se adesea — are sarcina de a dota elevii cu cunoștințe științifice și de a le forma gîndirea, dar nu se face eforturi de a explica ce înseamnă formarea gîndirii. Ca urmare, în funcție de specialitatea și competența sa, fiecare profesor poate înțelege altceva prin formarea gîndirii.

După părerea mea, se impune astăzi nu numai o revizuire a terminologiei, ci chiar a fondului concepțional referitor la obiectivele activității instructive în învățămîntul preuniversitar. La baza acestei revizurii ar trebui să stea ideea că unul din rosturile fundamentale ale școlii este formarea spiritului științific al tineretului, spirit care, în condițiile societății contemporane, nu mai poate fi privit ca o proprietate a savanților, ci ca un atribut necesar al tuturor membrilor societății, oricare ar fi profesiunea lor.

Caracterul științific al organizării societății noastre, creșterea considerabilă a nivelului activităților umane, pătrunderea tot mai accentuată a rezultatelor, metodelor și instrumentelor de gîndire furnizate de știință atît în activitatea productivă, cît și în nenumăratele secunde ale vieții cotidiene, toate acestea sugerează prin ele însele cerința generalizării tipului de cetățean care posedă și aplică spiritul științific în orice muncă și în orice acțiune a sa. De altfel, partidul promovează cu stăruință și clarviziune formarea cetățeanului cu spirit științific — și asta nu numai prin îndemnuri și argumente, ci și prin documente de stat. Științizarea și raționalizarea organizării producției, a activității comerciale, administrative ș. a. constituie linii constante de efort introduse de conducerea partidului și statului. Și dacă lucrurile stau astfel, nu vîd pentru ce educatorul ar rămîne la vechile clișee pedagogice și nu și-ar propune explicit ca țel major formarea spiritului științific al elevilor, într-un proces care trebuie să înceapă de la primul contact cu băncile școlii și să continue pînă la cele mai înalte trepte ale învățămîntului. Căci spiritul științific nu se poate forma doar prin introducerea unui obiect de învățămînt cu această denumire sau alta apropiată. El trebuie introdus, consolidat și insuflat, ca în orice modelare profundă a omului, printr-un efort îndelungat și continuu de orientare, redresare și corectare, prin persuasiune și exemplificare neobosită, sau, cu alte cuvinte, printr-o acțiune instructiv-educativă de mari proporții.

În ce constă în esență spiritul științific?

Deși știu că definițiile nu se dau prin negații, cred că e util să încep prin a preciza ce nu este. În primul rînd, spiritul științific nu este echivalent cu asimilarea de cunoștințe științifice, sau cu volumul de cunoștințe științifice. E adevărat că spiritul științific implică un anumit nivel de cunoștințe științifice, dar acest nivel nu generează prin el însuși spirit științific. Se pot cita neîndoiește nenumărate persoane cu certe cunoștințe profesionale, chiar cu diplome universitare, care vădese lipsă de spirit științific și cad cu ușurință victime unei surprinzătoare naivități, fie în probleme profesionale, fie în probleme extraprofesionale. În al doilea rînd, spiritul științific nu înseamnă neapărat capacitatea de a face știință, ci doar

capacitatea de a ataca într-un anumit mod orice fel de problemă.

O dată aceste precizări făcute, aș spune că spiritul științific intrunește o metodă, o poziție și o anumită structură morală. Metoda constă în aplicarea consecventă a marelui principiu gnoseologic formulat de Lenin: de la contemplarea vie la gîndirea abstractă și de la aceasta înapoi la practică. Tradus într-un limbaj mai puțin epistemologic, aceasta înseamnă să pleci în orice problemă de la o explorare multilaterală și profundă a realului, să-ți elaborezi pe această bază un model mental care încearcă să-i surprindă structura inteligibilă și apoi să verifici complex acest model prin practică. Evident, e foarte simplu să înveți textul de mai sus, dar e extrem de greu să-l încorporezi realmente și să faci din metoda pe care o expune instrumentul mișcării spiritului în orice arc al cunoașterii, să ajungi să nu poți gîndi și proceda altfel nici în sfera științei, nici în cea a producției, nici în administrație, nici în problemele de toate zilele pe care ți le pune fără încetare viața.

Dar spiritul științific nu este numai o metodă. El implică o poziție agresivă față de real, animată de dorința de a-l cunoaște și utiliza cît mai profund și mai exact, respectiv de a cuceri adevărul și a-l putea folosi. Fără această tensiune a voinței și inteligenței, metoda, oricît de bine înțeleasă, se transformă într-un instrument care ruginește în cui. În fine, socotesc că în structura spiritului științific intră un număr de calități morale, dominate desigur de tăria voinței, dar nu mai puțin importante, cum sînt onestitatea intelectuală, sinceritatea față de alții și de noi înșine, exigența față de noi înșine, capacitatea de a arunca reprezentările zămislite de noi dacă ele se dovedesc neconcordante cu realitatea. Din acest ultim punct de vedere, omul cu spirit științific seamănă cu poetul, despre a cărui artă Paul Valéry spune undeva că implică tăria de a sacrifica ceea ce nu e bun.

Tezele pe care le-am expus se cer completate neapărat, chiar într-o prezentare atît de sumară ca cea de față, cu o altă, esențială pentru sistemul de idei din care izvorăsc aceste rînduri. Am convingerea că, postulînd formarea spiritului științific ca un obiectiv fundamental al învățămîntului de toate gradele, nu propunem un tel fictiv, deoarece fiecare om normal poate căpăta spirit științific. Ar fi evident nerealist să ne propunem a face din orice om un mare savant, dar nu despre asta discutăm aici, și nici despre vreun talent deosebit ca pentru o artă oarecare. Zestrea spirituală obișnuită a omului normal este neîndoiește suficientă, în condițiile învățămîntului generalizat de 10 ani, spre a asigura dotarea oricui cu spirit științific. Acceptînd, cu riscuri inerente de eroare, o analogie, aș spune că, după cum orice om normal are posibilități de a executa orice activitate fizică, cu excepția să spunem a sportului de performanță, tot așa un spirit obișnuit, bine și la vreme îndrumat, poate fi educat să procedeze științific în demersurile sale. Lenea apare astfel atît pe terenul activității intelectuale cît și pe al celei fizice ca inamicul comun, ceea ce subliniază încă o dată că spiritul științific nu e numai inteligentă și instrucție, ci un complex în a cărui structură intră importante și esențiale forțe de ordin moral. Promovarea lui în formarea noii generații înseamnă, deci, nu numai asigurarea unei eficiențe sporite a activității ei în toate domeniile, ci, ipso facto, și realizarea unei bune părți din temelia morală implicată de viețuirea într-o societate socialistă.

ION CURIEVICI

Pe parcursul a 6 zile, s-au desfășurat la Constanța lucrările primei sesiuni naționale de reiterate și comunicări a elevilor, membri ai societăților și cercurilor științifice. Organizată în cinstea semicentenarului Uniunii Tineretului Comunist de către C.C. al U.T.C. și Ministerul Educației și Învățămîntului, din inițiativa Comitetului județean Constanța al U.T.C. și a Societății științifice a elevilor din acest județ, ea a reunit 216 elevi din întreaga țară, dintre care peste 150 de referenți în domeniul matematicii, fizicii și chimiei. Birourile celor trei secții științifice și juriul sesiunii au acordat, în afara premiilor I, II și III, 15 mențiuni și 16 evidențieri. Totodată au mai fost înminate două premii speciale „Pentru cunoașterea trecutului științific” și „Pentru contribuții la activitatea din tabere”.

La Liceul „Gh. Șincai” din Capitală a avut loc festivitatea de înminare a brevetelor și ecusoanelor primei promoții de arbitri elevi. Ei au urmat cursurile de specialitate organizate de comitete ale U.T.C. de sectoare, timp de 6 săptămîni, după care au susținut examene teoretice și probe practice. Pînă la sfîrșitul acestui an, vor absolvi cursurile de arbitri, pentru disciplinele atletism, fotbal, volei, handbal și baschet, 25 000 de elevi.

Între 20 ianuarie și 31 mai, Comitetul Național pentru Apărarea Păcii din Republica Socialistă România organizează pentru fondul păcii un concurs, pe bază de buletine, dotat cu 816 premii în bani și excursii. Concursul are ca temă „Contribuția României socialiste la cauza păcii și colaborarea între popoare”. Fiecare concurent poate participa cu unul sau mai multe buletine, 100 fiind numărul maxim de buletine admise pentru un participant. Buletinele de concurs se pot procura prin comitetele județene, municipale și orașenești de luptă pentru pace, precum și prin intermediul organizațiilor de masă din cadrul întreprinderilor și instituțiilor (U.T.C., sindicat).

Duminică, 16 ianuarie a.e., s-au desfășurat lucrările primei faze a olimpiadei de matematică. La ora cînd scriem aceste rînduri, cele mai multe comisii de concurs au și corectat și selectat lucrările elevilor, desemnîndu-i pe cei care vor participa la cea de a doua etapă a acestei întreceri.

În municipiul Timișoara, mai multe mari întreprinderi organizează, începînd din lunile februarie și martie o serie de cursuri de calificare pentru absolvenții școlilor generale sau ai liceelor teoretice, în vederea ocupării a 1000 de locuri de muncă. Numele acestor întreprinderi sînt: Uzinele Tehnometal, Fabrica de tricotaje „1 Iunie”, Uzinele mecanice Timișoara, Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului. F.A.E.M. Timișoara.

Liceul nr. 2 din orașul Slatina, jud. Olt, a primit numele lui Ion Minulescu. De această localitate, poetul și-a legat multe amintiri durabile. În mărturiile sale, Minulescu arăta, că, deși s-a născut la București, „totuși în mod normal trebuia să mă nasc la Slatina”. Anii copilăriei i-a trăit în bună parte în orașul de pe Olt unde a luat contact cu poezia lui Grigore Alexandrescu, Eminescu și a altor poeți și unde „pînă într-o zi m-am trezit scriind versuri chiar și eu”. Atribuirea numelui de „Ion Minulescu” liceului slătinean este un act de îndreptățit omagiu adus poetului.

Recent, la Casa corpului didactic din Buzău, s-a inaugurat cenaclul literar al cadrelor didactice căruiua i-a fost atribuit numele poetului Vasile Voiculescu, născut pe aceste meleaguri. La ședința de deschidere s-au citit versuri și proză. O parte din lucrările citite și discutate au fost alese pentru „arhiva cenaclului” unde vor fi păstrate pînă la publicarea lor în eulegerca „Școala buzoiană”.

Prin contribuția muzicologului Florian V. Ion (pasionat colecționar de documente privind istoria muzicii universale), la Ploiești, s-a deschis expoziția documentară „Arhitectura marilor filarmonici și teatre muzicale ale lumii”. Expoziția cuprinde peste 150 de fotografii originale, stampe, desene și gravuri rare din secolul al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, numeroase monografii ale unor mari teatre muzicale din lume (Scala din Milano, operele din Viena, Dresda, New York, filarmonicile din Tokio și Cairo etc.), alte cărți în ediții princeps, manuale, reviste, ziare, programe de sală, medalii

ACAD. HORIA HULUBEI:

„Creează știință, dacă îți place, și creează-o pentru oameni!”

— Fizica a devenit în ultimul secol un fel de „regină a științei”. Rezultatele spectaculoase în domeniul investigației structurii materiei, schimbarea imaginii noastre despre lume, ca urmare a teoriei relativității și a contribuției lui Planck, Bohr, a mecanicii cuantice au influențat convingerile noastre în domenii foarte variate. Nimic, nici chiar literatura și arta, ca să nu mai vorbim de politică și de relații sociale, nu mai poate fi gândit ca înainte. Revoluția tehnico-științifică și evoluția fizicii după cel de al II-lea război mondial au situat în centrul atenției indeosebi cercetările din domeniul nuclear.

Acordați fizicii nucleare același loc însemnat în preocupările oamenilor de azi? Considerați că perspectivele fizicii nucleare sînt deschise acum tuturor statelor, cercetătorilor din toate țările, inclusiv cele mici?

— Fără îndoială, fizica nucleară ocupă în continuare același loc important. Majoritatea revistelor de fizică acordă un spațiu larg problemelor fizicii nucleare experimentale și teoretice. Este o realitate. Fizica nucleară s-a dezvoltat încă din timpul celui de-al doilea război mondial, ca o necesitate militară. S-au alocat atunci sume mari, care au contribuit la dezvoltarea sa rapidă, mai mare decît a celorlalte domenii ale fizicii. Aproape nici o problemă de apărare nu putea fi rezolvată fără ajutorul fizicii. În timpul războiului am făcut parte dintr-o echipă de știință și aplicație și m-am ocupat de anihilarea efectului bombelor magnetice. Apărarea Londrei a fost făcută cu unde electromagnetice, cu ajutorul fizicii, deci. Increderea în fizică era foarte mare și a rămas și după război, pentru că, practic, nu există domenii de cercetare în știință, în care ideile noi din fizică să nu fie prezente.

Aplicațiile laserului stau la baza încercărilor fundamentale de a găsi o soluție pentru eliberarea energiei nucleare prin fuziune. Iată soluția viitorului!

Fizica nucleară este, însă, numai componentă a fizicii moderne. Fără îndoială, în programele noastre de învățămînt trebuie să fie cuprinse o serie de probleme legate de studiul acestei discipline mari. Nu poți cunoaște fizică nucleară, dacă nu ai noțiuni generale: fizica corpurilor solide, fizica plasmei etc. Fizica nucleară nu înseamnă numai producere de energie, ci aplicabilitatea ei, ceea ce duce la numeroase avantaje ale științei, utilizabile în economia unei țări. Orice țară care vrea să se ridice la nivelul tehnologiei moderne trebuie să utilizeze fizica nucleară. Toate țările socialiste, de pildă, au posibilitatea să-și facă un program național de aplicație în domeniul fizicii atomice. A lucra în domeniul nuclear înseamnă a lucra pe treapta cea mai înaltă a tehnologiei moderne.

Este foarte mare nevoie de această energie în lume, încît toate țările, mari sau mici, o vor produce într-o formă sau alta.

— Care ar fi, după opinia dumneavoastră, direcția în care trebuie să se orienteze școala noastră secundară pentru a pregăti tineri capabili să devină buni cercetători, oameni de știință care să servească țara în modul cel mai eficient?

— În preocupările Ministerului Educației și Învățămîntului de a

forma oameni care să servească economia țării prin știință, trebuie să intre și instruirea unor tineri capabili, care să devină buni cercetători fizicieni. În învățămînt există posibilitatea de a forma cadre de perspectivă, aceasta fiind una din preocupările majore ale actualității. Programele școlare trebuie să fie sensibile la disciplinele legate de domeniul fizicii. Elevii trebuie să cunoască știința la zi. Electronica, de exemplu, este cea, mai avansată dintre disciplinele fizicii. Tot așa cum îți este necesară ca să ajungi pe Marte, tot așa trebuie să ai și cunoștințe de electronică pentru efectuarea unor calcule mai simple în industrie. În școala secundară trebuie să se studieze și această disciplină. Cei ce lucrează în domeniul claselor speciale de fizică trebuie să se ocupe și de introducerea unor cunoștințe din domeniul fizicii nucleare. În domeniul fizicii nucleare, electronica joacă un rol foarte mare. Vom avea nevoie de electroniști foarte buni în viitor.

— Vă rugăm să ne spuneți cum vă imaginați un sistem ideal de educație și instrucție pentru a pregăti viitorii oameni de știință? Ce valori morale ar trebui să cultive acest sistem?

— Sistemul de educație trebuie să aibă la bază formarea copilului dotat cu un ansamblu de calități intelectuale și morale, ce se cer unui om de știință: probitate, abnegație, detașare de sine, devotament pentru societate. Aceste calități le-au avut toți cei ce au contribuit la dezvoltarea științei. Cu atît mai mult ele sînt necesare în condițiile create astăzi de știință. Oamenii trebuie să fie educați și să cunoască importanța aplicării științei în industrie, în economie, în viață. Iată un capitol ce ar trebui să facă parte din procesul de învățămînt. Să fim conștienți, știința nu se poate dezvolta haotic și nici nu se poate aplica astfel. Omul de știință trebuie să aibă preocuparea socială ca aplicațiile cercetărilor lui să fie făcute cumpătat. În legătură cu aceasta, opinia publică are multe de spus, deoarece la un moment dat s-a ajuns ca știința să devină o armă politică în mîna unor oameni lipsiți de spirit științific. Preocupări legate de mediul înconjurător, de aplicarea legislației antipoluante vor deveni curente în activitatea omului de știință al viitorului. Energia nucleară este însă cea mai puțin poluantă pentru sursele din mediu. Dar, toți cercetătorii trebuie să acorde o deosebită atenție deșeurilor radioactive și manipulării lor, protejării mediului de reziduuri. Se pare că, în cantitate mică, radiațiile au un efect util pentru viață, iar emisiunile pe care le dau unele surse de minereu de uraniu, se pare că sînt mai mari decît cele legate de o centrală atomică. Sînt însă probleme ce pot fi lăsate deschise pentru toți cercetătorii

— În ce fel definiți raportul între cercetarea științifică și școală? Apreciați că există posibilitatea ca școala să abordeze într-un mod accesibil problemele cele mai spinoase ale științei actuale?

— Școala are obligația de a atrage atenția elevilor asupra problemelor spinoase ale științei actuale. Chiar dacă nu le poate rezolva, copilul trebuie să le cunoască. Copilul e foarte receptiv la lucrurile grele, și de multe ori profesorului îi este frică în mod inutil să le explice, tocmai pentru că el a întîmpinat la vremea sa dificultăți în cunoașterea lor. Teoria mulțimilor a fost introdusă cu ușurință în școală. Copilul înțelege foarte mult și dacă nu i se dau aceste cunoștințe el

caută să se documenteze singur. Am fost elevul liceului internat din Iași și îmi amintesc cum fugeau copiii de la ore și mergeau în laboratoare. Acolo s-a format, de altfel, și pasiunea mea pentru cercetarea științei. Profitînd de împrejurare că am primit sarcina să pregătesc lucrările de laborator, îmi petreceam o mulțime din timpul liber, privind cum curge singele prin laba unei broaște, sau urmărind o experiență de fizică. În toate școlile trebuie să existe ateliere speciale care să permită copilului să lucreze în ele și să-și facă aparate pe care să le manipuleze singur.

— Vă rugăm să ne expuneți pe scurt rezultatele cele mai noi din domeniul fizicii nucleare, care ar trebui să fie cunoscute de către publicul larg, și, în orice caz, de către tinerii care se instruiesc în acest moment, care-și formează în acești ani o imagine asupra lumii fizicii?

— Există o anumită filozofie a științei ce se degajă din rezultatele cercetării de pînă acum. Copilul trebuie să aibă, apoi, o imagine limpede a tot ceea ce este nou în lumea fizicii. Mă opresc la un singur exemplu. Un efect fotoelectric exprimat prin formula lui Einstein trebuie să fie predat pentru a ști ce înseamnă energia unei cuante. Nu trebuie să lipsească, desigur, din programele de învățămînt.

— În ce fel vă imaginați influența pe care o va exercita fizica nucleară asupra lumii viitorului? Sînteți optimist în ceea ce privește evoluția relațiilor dintre oameni, destinul științei și al umanității în general? Din ce motive?

— Energia nucleară este o sabie cu două tăișuri. Nu trebuie totuși să ne temem. Se poate conta pe înțelegerea și rațiunea omului. Energia va fi utilizată în toate domeniile de activitate ca și pînă acum: în biologie, în agricultură, în medicină, în asigurarea hranei. Ce se poate face în domeniul energiei nucleare? Există numeroase diferențe între statele slab dezvoltate și statele cu o mare dezvoltare. Sînt miliarde de oameni care încă mai mor de foame. În aceste state, oamenii cu o pregătire obișnuită pot să facă lucruri remarcabile, să utilizeze îngrășăminte pentru a asigura producerea hranei de care are nevoie omenirea, etc. La o conferință la care am participat, în legătură cu aceste state slab dezvoltate, am pus întrebarea dacă unui stat din Africa Neagră este mai bine să-i dai un spital, o centrală atomică, sau să-i dai posibilitatea să-și îngrijească singur culturile. Diferențele acestea mai rămîn în picioare pentru foarte multă vreme. În orice caz, știința poate fi un mijloc de legătură între oameni, pentru că diferențele nu vor mai fi așa de mari cu timpul. Am convingerea că oamenii vor trăi foarte bine.

— Privind înapoi spre întreaga dumneavoastră carieră științifică de pînă azi, ce vă nemulțumește, ce ați dori să fi făcut și nu ați putut realiza, ce nu ați mai face dacă ar fi să reîncepeți activitatea?

— Aș da o proporție mai mică preocupărilor de cercetare fundamentală. Dintre preocupările mele de bază nu m-aș mai opri exclusiv la cercetarea fundamentală. M-aș gândi mai mult, de exemplu, la problemele legate de mediul înconjurător.

— Ce ați răspunde unui tînar care v-ar cere o deviză pentru viața sa?

— În știință, ca și în viață i-aș spune unui tînar: Creează știință, dacă îți place, și creează-o pentru oameni, ca toți savanții mari de la noi din țară și din întreaga lume.

VIOLETA APOSTOL

Pedagogie

contemporană

Convergențe și disocieri

Metaforele au devenit, în mare, o formă de expresie predilectă a savanților din sfera științelor sociale și umaniste.

Cu mult înainte de Doga formoaselor galaxii — Guizaberg și Faraday — prin care Max Lakoff definește un salt calitativ pe plan informațional, ca o extremă consecință a ideilor despre subiectul educației formulate de Rousseau și dezvoltate de Pestalozzi și Fröbel, a apărut în pedagogie metafora revoluției coperniciană a educației. Semnificația analogiei nu necesită explicații prea ample, fiind construită după bunele reguli ale didacticii: pedagogia amplacează în centrul activității școlare în locul profesorului — transmitere de informații și practici autoritare — elevul — activitatea creatoare independentă. Heliocentrismului cosmogonic îi corespunde deci prin simetrie, padocentrismul educațional.

Noile concepții pedagogice, formulate și susținute experimental încă din deceniul 9 al secolului trecut, evoluând pe o curbă sigmoidă, pentru care coordonatele anilor 1930, 1945 și 1960 marchează repere de marș, momente principale de extensie datorită cărora ideile acestei ample mișcări au pătruns pretutindeni.

Aldo Agosti, una dintre pașunile personalități care s-au încumărat să orienteze investigațiile din domeniul istoriei pedagogiei, către o viziune exhaustivă a mișcării pedagogice contemporane, analizează noile idei din domeniul educației în trei accepțiuni fundamentale: — istorică, drept un itinerar parcurs de la reacția împotriva școlii tradiționaliste la un înăspărîm; actor, creator, de dezvoltare a capacităților și personalității; — didactică, drept o tendință fundamentală și constantă de reinnoire a metodelor și tehnologiei din învățămînt și educație; — etică, în sensul trecerii de la confruntarea cu școala și pedagogia trecutului la evaluarea, testarea și validarea propriilor principii, idei și tendințe.

Este caracteristică și semnificativă tendința de convergență a unei multitudini de curente și idei a căror poziție apără inițial ca o delimitare tranșantă. Excluzivismul unilateral, abordînd numai una din laturile formației umane, ducea la pierderea sensurilor profunde și multilateralității formării armonioase a unei personalități adaptate direcțiilor majore ale progresului social.

Individualizarea actului educativ, a procesului de învățămînt, propulsată de achizițiile științifice fundamentale ale psihologiei copilului și socializarea educației, izvorîtă din cerințele legării școlii de existența socială, nu au căpătat o orientare antagonică, ci s-au împletit într-o sinteză dialectică, în care factorul primordial este tendința de integrare deplină a școlii în viața societății.

Prin această prismă, o concepție pedagogică prospectivă în care educația, sistemele de învățămînt sînt integrate unor legi ale dezvoltării societății în ansamblu, apare mai curînd ancorată cu cele mai înaintate teorii astronomice contemporane, în care sistemul nostru solar supus legilor descoperite de Copernic este un element din macrosistemul guvernat de legile galaxiei și metagalaxice.

MIRCEA HERIVAN

Lecția de literatură în cabinet (I)

Lecția — forma de bază a organizării procesului de învățămînt — capătă atribute noi în fizionomia contemporană a școlii. Fiecare lecție, prin caracterul său activ și formativ, trebuie să devină un laborator de modelare a personalității elevilor, pentru a-i pregăti pentru viața socială (în care se vor integra în viitor). De aceea, fiecare lecție va trebui să fie o școală a muncii și a activității permanente; a interesului și a curiozității; a investigației și sîrguinței. După cum „o școală bună este o școală a activității”, tot astfel o lecție valoroasă este lecția în care nu există nici un moment de pasivitate. Lecțiile în care doi-trei elevi sînt verificați 20' în fața unei clase pasive și indiferente și apoi, după închiderea catalogului, urmează expunerea de către profesor a noilor cunoștințe, sînt de domeniul trecutului.

„Orice minut de nemișcare, de genul conferinței publice, este pierdut pentru școala nouă. În ultimă instanță clasele pasive se vor desființa”, iar în locul lor vor apărea „laboratoare și cabinete perfect adaptate disciplinelor respective” (M. Malița, Fizionomia contemporană a școlii — Contemporanul, 24 sept. 1971)

Cabinetul utilat cu obiecte, scheme, exponate, atlase și va putea conduce pe elev în atmosfera specifică fiecărei discipline. Cabinetul, ca și laboratorul, creează un mediu adecvat activității permanente a elevilor, care pot participa activ și conștient la „descoperirea” unor cunoștințe, asimilîndu-le temeinic, datorită muncii independente. În aceste condiții, lecția nu va mai rămîne încorsetată în vechile tipare.

Lecția de literatură, degajată de vechile tipare tradiționale și de concepțiile depășite care limitau transmiterea cunoștințelor în liceu la expunerea competentă a profesorului, poate primi valențe formative sporite desfășurîndu-se în cabinetul special amenajat și mai ales prin introducerea unor strategii utile pentru activizarea tuturor elevilor.

Enumerăm cîteva din strategiile optime care pot spori caracterul euristic, activ și formativ al lecțiilor de literatură: crearea unui cadru specific cunoștințelor ce se vor însuși prin studiul individual independent; stimularea activității intelectuale independente a elevilor în scopuri diferite (de investigație și învățare, de fixare sau verificare și avînd în vedere, în același timp, și solicitarea, mobilizarea și dezvoltarea capacității operaționale a gîndirii lor); introducerea sistemului de învățare prin descoperire, utilizînd documentele literare, precum și prin problematizare.

Lecțiile de literatură desfășurate în cabinet, care își vor schimba complet strategiile și structura, vor fi lecțiile care, conform conținutului lor, cuprind un volum de informații noi. Din această categorie fac parte lecțiile de caracterizarea unei epoci literare — „Cultura și literatura română în prima jumătate a secolului al XIX-lea” (an I), „Caracterizarea epocii dezvoltării literaturii române la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea” (an II) sau „Introducere în literatura română în

perioada dintre cele două războaie mondiale” (an III). Tot asemenea lecții sînt și cele în care se predă viața și activitatea literară a marilor scriitori (V. Alecsandri, M. Eminescu, I. Creangă, I. L. Caragiale, G. Coșbuc, M. Sadoveanu, Tudor Arghezi) sau chiar lecțiile cu tema „Studierea activității literare a unor scriitori” (ca, de ex., Gr. Alexandrescu, C. Negruzzi, I. Slavici, B. Ștefănescu-Delavrancea etc.).

Cadrul lecției (care va crea atmosfera specifică conținutului) va fi redat prin panouri cu fotografii mari grupate pe etape de viață sau pe aspecte diferite ale vieții și activității literare. Spre exemplu, la lecția cu tema „Viața și activitatea lui M. Eminescu” vor fi expuse fotografiile reprezentînd: un peisaj al comunei și împrejurimile satului Ipotești; casa părintească; fotografii ale părinților, ilustrate și de cite un citat — portret literar al acestora. Vor fi expuse, apoi, portretele scriitorului la diferite vârste, însoțite de citate cu portrete literare ale poetului, precum și fotocopii de manuscrise, coperti și pagini ale revistelor unde și-a publicat pentru prima dată poeziile. Vor fi expuse în original ediții omagiale, ediții ilustrate ale operei poetului, monografiile lui G. Călinescu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, trilogia lui Cezar Petrescu, studii critice asupra operei poetului.

La acest cadru profesorul nu va mai expune biografia, ci va folosi alte strategii didactice mai eficiente: documentele literare, metoda redescoperirii și activitatea individuală independentă, îmbinate cu problematizarea. După o scurtă conversație introductivă, care va stabili subiectul lecției („Studierea vieții și activității poetului Mihai Eminescu”), profesorul va reactualiza tehnica de lucru a unor asemenea lecții: studierea individuală independentă a biografiei scriitorului pe baza materialului primit. Se va oferi la cite 2—3 elevi citate dactilografiate din monografiile și studii asupra biografiei poetului, precum și fragmente din poezii care sugerează imagini din viața poetului. Eventual, 2—3 elevi vor citi și biografia expusă în manual. Astfel, elevii vor începe cu interes să cerceteze aspecte diferite din biografia poetului într-un interval de 20—25'. Profesorul, observînd activitatea elevilor, le va îndruma observațiile, le va dirija munca. În concluziile lecției profesorul va determina o discuție frontală sistematică pe probleme privind: locul și data nașterii, familia, aspecte ale copilăriei care i-au influențat opera și se oglindesc în versurile sale; etape mai importante din viață, insistînd asupra creației sale poetice din diferite momente. În încheiere, se vor interoga elevii care au studiat citatele care cuprînd păreri consacrate ale istoricilor literari asupra valorii și locului poetului în literatura națională și universală.

Dialogul asupra concluziilor la care au ajuns elevii din studierea materialului oferit va fi concretizat printr-o schemă asupra datelor esențiale care au fost notate pe tablă și în maculatoare.

GEORGETA MUNTEANU

Vlasiu

Cloșca

„Frumusețile patriei”

Cu prilejul celei de a XXIV-a aniversări a Zilei Republicii, Cenaclul artelor frumuse „Ion Andreescu” a organizat în sala cu același nume expoziția „Frumusețile patriei”.

Într-o varietate de tehnici — ulei, acuarelă, ceracolor, pictură pe sticlă și monotip, metal bătut și ceramică — cei 30 de plasticieni profesori au surprins cu multă sensibilitate caracterul specific al frumuseților țării noastre. De la Năsăud și Solca sîntem purtați pe Valea Mureșului și a Cibinului, de la Vîlsănești-Argeș și Valea Prahovei la lacurile Tei, Cernica sau la mare, de la Săliște și Sibiu la Cîmpulung.

Alături de exponatele care zugrăvesc aceste locuri peisajul industrial — expresie artistică a uriașelor transformări din patria noastră în acești ani — formează unul dintre punctele de atracție ale expoziției („Ritmuri noi”, „Piteștiul vechi și nou”, „Patria, azi”, „Industria socialistă” — sticlă etc.). Nu lipsesc nici lucrările inspirate din folclorul românesc, în special executate în ceramică și metaloplastie.

Expoziția se caracterizează printr-un puternic realism umanist, concepție, de altfel, constantă în creația membrilor cenaclului „Ion Andreescu”.

VICTORIA PETRESCU

„Microunivers...”

(Urmare din pag. 1)

— Mă plîmb, stau acasă, mă duc la cinematograful, vin aici să beau ceva, să fumez o țigară...
— Dar acasă ce faci?
— Stau...
— Numai atît? De citit nu citești?
După o ezitare:
— Ba da.

— Ce citești? Poți să-mi dai titlul vreunei cărți pe care ai citit-o? Al ultimei cărți citite?

La această întrebare, reporterul nu a primit nici un răspuns. Am putut însă descifra în privirea tînărului întrebare că ceva vag, asemănător unui suris abia schițat, surisul unei perioade încheiate prematur.

Trăise el perioada scurtă dar intensă a entuziasmului tumultuos, a visării creatoare, a dăruirii generoase? Ce știa el de clocotul vieții din jurul lui, de cei care se zbat să construiască, să creeze în toate domeniile, să dăreze o societate nouă generațiilor care vin? Nu-l interesa nici experiența trăită, nici cea povestită în cărți. Trăia zi după zi într-un micro-univers, pe care nu i-l lărgise nici cultura, nici munca. Părea un tînăr sfîrșit. Va deveni el oare un matur împlinit, util societății? Nu știu. Figura acestui tînăr, astăzi situat nu în marginea societății noastre, ci în afara ei, mă urmărește ca un vis rău. Este, fără îndoială, un caz rar.

Dar, după cum marile unități industriale își dau periodic sarcina să reducă din ce în ce mai mult reburile în produsele lor, de ce nu am proceda și noi, părinții, educatorii și toți cei responsabili de viitorul patriei noastre, la fel cu cel mai prețios produs, omul?

Confruntarea și dialogul dintre filozofia marxistă și curentele de gîndire nemarxiste

(Urmare din pag. a 3-a)

xism-leninismul să capete influență tocmai confruntîndu-l cu concepțiile idealiste sau de altă natură. În această confruntare, să fim în stare să demonstrăm ideile noastre nu prin măsuri administrative, nu impunîndu-le printr-un caz, ci prin muncă științifică, de lămurire”).

Necesitatea dialogului și utilitatea lui rezultă nu numai din verificarea prin confruntare a ideilor marxiste cu alte idei, ci și din faptul că, de multe ori, rezerva și obiecțiile gînditorilor burghezi față de marxism se datoresc insuficienței cunoașterii a marxismului, lipsei de pătrundere în spiritul său, informării lor indirecte, din lucrări care falsifică esența filozofiei marxiste și marxismului, în general. La greșita înțelegere a marxismului au contribuit, de asemenea, în mare măsură, vulgarizatorii lui: dogmatismul economismului vulgar, prin filiera căruia au cunoscut în mod denaturat marxismul gînditorii burghezi mai în vîrstă, precum și dogmatismul

perioadei culturii personalității, care a oferit o largă suprafață de atac împotriva marxismului.

Este evident că, pentru a putea participa eficient la lupta de idei ce se desfășoară în prezent pe plan mondial, ca și pentru a promova dialogul este necesară cunoașterea principalelor curente filozofice ce se înfruntă în cultura contemporană. Această cunoaștere este necesară, pe de o parte, pentru asimilarea critică și selectivă a tot ce este pozitiv și valoros în gîndirea filozofică contemporană, iar pe de altă parte, pentru sporirea combativității față de curentele reacționare, iraționaliste și anghumane, nu prin etichetări pe baza unui citat, ci prin demonstrarea, în cunoștință de cauză, a inconsistenței lor logice și a contradicției lor în raport cu realitatea.

Filozofii marxști își manifestă încrederea în succesele lor pe care le pot obține în confruntarea ideologică cu filozofia nemarxistă. Această încredere se întemeiază pe forța de influențare a marxismului, pe puterea de convin-

gere a argumentelor lui, rezultînd din raționalitatea ideilor și tezelor sale și din concordanța lor cu practica socială. În aceste condiții, marxismul va câștiga bătălia, cu fiecare confruntare, cucerind conștiința unor mase tot mai largi, și sporind influența sa asupra desfășurării transformărilor sociale din toată lumea.

Indicații bibliografice

- 1) MARX, K. și ENGELS, F., Opere, 4, p. 487,
- 2) MARX, K. și ENGELS, F., Opere, 3, p. 5 (tezele 1 și 2);
- 3) MARX, K. și ENGELS, F., Opere, 3, p. 7 (teza a 11-a);
- 4) MARX, K. și ENGELS, F., Opere, 1, p. 426.
- 5) LENIN, V.I., Opere alese în trei volume, vol. I, Ed. pol. 1961, ed. a II-a, p. 53;
- 6) CEAUȘESCU, N. Expunere la consfătuirea de la C.C. al P.C.R. cu conducătorii organelor de partid și ai consiliilor populare județene, Ed. politică, Buc., 1968, p. 10.

Dicționarul limbii române literare contemporane definește astfel cuvintele „Fugă” și „Vagabondaj” :

● FUGA = deplasare cu pași mari și repezi ; alergare, goană ; părăsire grabnică (și uneori tainică) a unui loc, pentru a scăpa de o constrângere sau de o primejdie ;

● VAGABONDARE = a rătăci fără țintă, hoinărind dintr-un loc într-altul, trăind ca un vagabond.

Așadar, fuga este egală cu părăsirea — în cazul nostru — a casei părintești, a școlii etc., având poate un țel, o direcție, pe când vagabondarea este egală cu rătăcirile, de colo, colo, fără țintă. Dicționarele străine dau și ele definiția celor două noțiuni, făcând deosebirea convenită : fuga = o escapadă, iar vagabondarea = starea celui care rătăcește, fără domiciliu, sau faptul de a rătăci fără puterea sau fără voința de a reveni la un domiciliu fix.

Dicționarele de specialitate¹⁾ încearcă să fie mai exacte :

● FUGA = plecarea de la domiciliul său (ea este, la copil, epilogul unui conflict cu anturajul, câteodată reacția de opoziție față de mediul care nu-l satisface și o speranță confuză de a găsi aiurea ceea ce i-a fost pînă atunci refuzat).

● VAGABONDARE (RĂTĂCIRE) = vagabondul nu se fixează nicăieri (adult — n.n.). El n-are nici domiciliu fix, nici muncă permanentă. Este unul care-și urmează visurile, „o fabulă în mers” (Duprè). Vagabondajul adulților poate exista independent de toate tendințele morbide (boemi, șomerii). La copii se întâlnește, în special, la subiecții emotivi (frica — de exemplu — de-a se întoarce acasă, din cauza unei note proaste luată la școală), instabili și lipsiți din punct de vedere afectiv (abandon sau dezmembrarea familiei). Consecințele fugii sînt adeseori extrem de serioase : furt, agresivitate, prostituție. Este, în orice caz, un comportament specific neadaptatului.

În afara excepțiilor, de exemplu gustul irezistibil pentru aventură, antrenare de către un camarad, fuga dintr-un veritabil „iad”, evadările traduc, după opinia psihologilor, la cel care le săvîrșește reștat, tulburări ale personalității. IMPULSIV, HIPEREMOTIV sau INSTABIL, copilul are un echilibru fragil, care ar fi trebuit să fi făcut obiectul intervenției unui medic psiholog și al unor măsuri educative corespunzătoare. Fiind ANXIOS, copilul a evadat dintr-un mediu în care nu se simțea bine.

Dacă în plus este ADOPTAT ori este în conflict cu părinții sau locuiește într-un cămin refăcut printr-o nouă căsătorie, el riscă să cedeze ușor tentației de a pleca. Cu sensibilitatea rănită, cu „pragul său de rezistență” prăbușit, poate merge chiar pînă la sinucidere.

Foarte diferit este cazul acelor copii în general răsfățați care, pentru a smulge părinților autorizația sau hotărîrea dorită, practic „șantajul” plecării de-acasă.

Multe asemenea „fugi” au loc la vîrsta pubertății, aproape tot atît de multe printre fete, cît și printre băieți. Ele se ivesc chiar și în familiile în care tinerii au un anturaj corespunzător. Căci în această perioadă se pot adăuga obișnuitului spirit de revoltă și dorinței de independență, unele tulburări psihice, aproape nevrotice, adică o cvasidezordine mentală. Un film, o lectură, frînturi de vorbe auzite sînt uneori de-ajuns pentru a provoca plecarea.

Fugile sînt periculoase fiindcă pot fi însoțite de accidente și fiindcă se pot ușor transforma în VAGABONDĂJ și DELINCVENȚĂ, tînărul fură bani, alimente sau vehicule, fie la plecare, fie în timpul drumului, pentru a putea trăi și a se deplasa. În starea de mare tulburare în care se află, este o victimă sigură pentru unii adulți (de asemenea avînd manifestări antisociale de un ordin sau altul — n.n.).

Regăsit sau întors de bună voie acasă, tînărul trebuie primit fără scene dramatice, cu sînge rece. Ceva mai tîrziu se va căuta să se lămurească mobilele escapadei lui, ajutîndu-ne la nevoie, de cunoștințele unui specialist. O punere la punct afectuoasă, dar fermă, un dialog sincer vor permite adesea să fie re-luate relațiile cu el, într-un climat destins și plin de încredere. Căci unde a existat suferință, există și bogăție afectivă, deci posibilități de înțelegere.

În cazurile de neînțelegere aparent ireductibilă, trebuie să re-

curgem la internate și la educatoriilor specializați, care se vor strădui să restabilească legăturile întrerupte între copil și familia sa, după ce au fost descoperite cauzele adînci ale fugii de la domiciliu²⁾.

Un renumit jurist³⁾, în teza sa de doctorat asupra vagabondajului la minori formulează o definiție care devine apoi celebră : „Vagabondajul este pentru minori școala primară a delictului...”

Așadar, o școală a delictului ! Sursa ei primordială pare să constea într-o situație familială defectuoasă, cu urmările inerente : lipsă de supraveghere, proastă educație în general (și, mai ales, atunci cînd există o abandonare a copilului de către mamă, fie un abandon direct fizic, material, fie unul doar moral). Alți autori⁴⁾ subliniază însă și faptul că creierul copilului, imperfect organizat, se pretează mai mult la funcții de achiziție, decît la cele de elaborare. Orientîndu-se după anumite caracteristici ale copilului (spirit ezitant, sugestibil, dominat de

mite opinii — în vertiginoasă creștere. Dar cine colindă de colo, colo, fără țel ? În primul rînd, fetele sînt — de astă dată — la „egalitate” cu băieții (deși, în sfera mare a delincvenței minorilor, fetele reprezintă doar 10—15 la sută din numărul general de delincvenți juvenili).

Acești „fugari” nu sînt neapărat copii înapoiați mental (84 la sută au un nivel intelectual normal, dacă este vorba de băieți, pe cînd la fete doar 41 la sută au nivel normal). Și ca prag de pregătire școlară stau bine, în schimb stau prost din punctul de vedere al uceniei în muncă, într-o profesie oarecare (91 la sută din băieții vagabonzi și 77 la sută din fetele vagabonde n-au lăsat în urmă vreun tip de ucenie), iar cît privește stabilitatea profesională a eșantionului de vagabonzi investigat de Centrul de Cercetări de la Vaucresson, 80 la sută din băieți și 50 la sută din fete și-au schimbat locul de muncă de mai mult de trei ori. După si-

nilor față cu viața, fie și în copilărie. Dar necesitatea de-a schimba locul ascunde, de regulă, conflicte afective disimulate, provocate — mai ales — de calitatea legăturilor familiale, adică de lipsa coeziunii firești dintre membrii acestora. B. M. Levinson îl definește astfel pe vagabond : „Vagabondul este simbolul izolării într-un Univers dezumanizat — univers familial în primul rînd, producîndu-se apoi, din punctul de vedere al vagabondului, un transfer fortuit și asupra mediului social în întregul său. Iată de ce întîlnim aduși care, cîndva, în copilărie, debutînd cu „nevinovate” fugi de-acasă, au dobîndit pe parcurs trăsături specifice unor „devărași vagabonzi” : exacerbată simțală „libertății” în raport cu toate regulile sociale care-l „constrîng” permanent, totală lipsă de interes pentru stabilirea de comunicări umane (o izolare cu scop de „auto-protejare”), o mare sete de-a trăi prezentul, ziua de astăzi, fără grija prevederii, a zilei de mîine, deci fără orizont temporal, fugă de orice fel de răspundere, chiar de răspunderea pe care-o implică orice muncă regulată, cît de cît specializată, pasivitate, sentimentul că nu se poate baza decît pe sine însuși în orice împrejurare s-ar găsi etc. Ce să atingă însă un asemenea nivel de inaderență socială, subiectul-vagabond (și nu numai el) trebuie să fi avut anumite circumstanțe biografice interioare și exterioare abia la particulare care i-au structurat astfel conștiința morală (socio-morală) : „Este rezonabil să gîndim ca factorii prezenți în structura psihologică a delincvenților recidiviști erau prezenți înainte ca ei să devină oficialmente delincvenți” (Martin Gold). Este greșită părerea, desul de răspîndită, potrivit căreia riscul comiterii actelor delictuale apare — parcă subit, din senin — la adolescență (și invers, că pubertatea, adolescența „aranjează” de la sine lucrurile, înlăturînd anumite abateri produse la vîrste anterioare, mai mici). În aprîjinul sus-citatei păreri vin datele extrase de Sheldon și Eleanor Glueck, ca urmare a anchetei lor paralele pe 1 000 de copii americani — jumătate delincvenți, jumătate nedelincvenți : dacă 71 la sută din delincvenții minori cercetați nu se reîntruniseră neapărat acasă seara, doar 6,8 la sută din nedelincvenți fac același lucru, iar 59 la sută din delincvenți au obiceiul să fugă de-acasă, față de doar 1,2 la sută — ceilalți. Cît privește vîrsta la care încep fugile, procentele stabilite de aceiași cercetători arată : a) nocivitatea categorică a „naivelor” fugi de acasă, de la școală, în chiar fragedă copilărie ; b) că fugile viitorilor delincvenți apar extrem de devreme, pînă la 9 ani, așadar nu trebuie, în nici un fel, să ne lăsăm înșelați de vîrsta fugarului, de „drăgălășenia” sa, ci să avem întotdeauna în minte ce primejdie conține un asemenea „debut”.

Pentru a remedia această situație se impune — după cum arată Georges Heuyer — să fie schimbată condiționarea mediului în care trăiește copilul :

● situația personală, afectivă, printr-o psihoterapie capabilă să-l determine să ia cunoștință de dificultățile și de conflictele sale ;

● situația mediului prin lămurirea părinților, făcîndu-i pe aceștia să-și vadă erorile educative, ceea ce le-ar îngădui să le revizuiască.

Dacă însă condițiile socio-familiale sînt prea denaturate, dacă lipsa părinților e prea marcată, trebuie scos copilul din acel mediu, acordîndu-i-se impresia unei libertăți, dar, totodată, el să fie legat de o meserie, de o profesiune. În „terapia” propusă, ultimul cuvînt rămîne să-l aibă condițiile profesionale și socio-economice. Cauzele socio-familiale (alcoolismul tatălui sau al ambilor părinți, dezmembrarea familiei prin recăsătorie mamei etc.) rămîn la originea vagabondajului adolescentin, avîndu-și și acesta sursa, la rîndul său, în precocile fugi ale primei copilării — totul anunțînd și pregătînd delincvența de mai tîrziu (detectabilă, previzibilă — după anumite criterii științifice de investigare).

MIHAI STOIAN

1) Norbert Sillamy — Dicționar al psihologiei — etc.

2) Formă existentă în Franța.

3) Autori : Henri Joubrel și Paul Bertrand.

4) Jean Hélie.

5) Joffroy și Dupouy.

Fuga de acasă, de la școală...

impresia de moment, cu reflexe și judecată insuficiente, cu mare poftă de a gusta din plăceri, dirijat de imaginație și impulsivitate), aceiași autori stabilesc existența a trei categorii de copii-fugari :

● copil fugar normal — acesta goleşte casa părintească prin imitație, sugestie (impins la asta de o voință superioară, de obicei a unui prieten mai vîrstnic, atras fiind de imaginația și curiozitatea sa, ca și de atracția plecării, cîntînd hotărîtor și relele prietenii, căci nu o singură dată avem de-a face cu fugi în doi sau în grup ;

● copilul fugar zis „anormal” — provenind din familii minate de tîre, de obicei alcoolice, precoce vicioase, leneș, lacom, urmărind întotdeauna — cu aerul lui de secătură — să pună mina pe ceva, mare amator de „spațiu natural”, dușman amovnat al „spațiilor închise, construite” ;

● copilul fugar cu fond patologic (în sens medico-legal) — vagabondajul se manifestă și în stările de imbecilitate și de debilitate mentală simplă, dar extrem de rar poate fi întîlnit un copil „migrator alienat”.

Majoritatea fugilor de-acasă pot fi însă interpretate drept evadări decurgînd „logic” dintr-o situație dată, de regulă atunci cînd mediul familial este neprimitiv, lipsit de căldură sufletească sau înțelegere — într-un cuvînt : insuportabil — un fel de scurtcircuit la o situație considerată de nesuportat de către minor. De regulă, fugarul își ia întotdeauna și un „tovarăș de drum”, alegîndu-l cu un deosebit simț al realității, dintre colegii — cunoscuții — care, avînd dificultăți de un ordin sau altul, preferă să scape prin „dezertare”, decît prin „luptă”, fuga tînzînd mai degrabă să reducă o tensiune interioară greu de suportat, decît să realizeze o adaptare reală la un conflict exterior.

Diversitatea tipurilor de fugă face dificilă formularea unei definiții, mai ales că, în afara fugilor provocate de un mediu familial neprimitiv, există și fugi care dezvăluie un caracter de instabilitate. Doctorul Néron furnizează chiar procentele cauzelor care au avut drept efect fuga și vagabondajul minorilor trecuți, într-un an, prin fața Tribunalului de minori al departamentului Sena : 20 la sută au cauze sociale pure ; 80 la sută au cauze psihice (din care 75 la sută sînt instabili).

Instabilitatea poate fi studiată din trei unghiuri diferite : dezvoltarea motorie ; dezvoltarea intelectuală ; dezvoltarea afectivă.

Și fugile, ca și delincvența juvenilă, în general, s-ar afla — după anu-

tuțiile stabilite de Jandarmeria națională, cazurile de fugă de-acasă a copiilor francezi în răstimp de 10 ani au crescut aproximativ de 6 ori (în timp ce vagabondajul minorilor — în sensul său cel mai exact, științific — n-a crescut de loc).

Indiscutabil, fuga de-acasă pare să nu reprezinte — strict în sine — un act de delincvență, de aceea și vorbesc specialiștii, despre ea, ca despre un comportament paradelicvent. Vîrsta redusă a celor în cauză, ca și naivitatea, „spontaneitatea” cu care pornesc ei în „lumea largă”, fără vreo pregătire prealabilă, pot induce în eroare, pot declanșa un tip de „înțelegere” — la părinți, la educatori etc., un fel de interpretare „romantică” a derivei minorilor, a drumului lor spre neregularitate și dezordine, spre aproximație și nedorită „independență”. Practica demonstrează cu prisosință că o „simplă” asemenea abatere de la conduita normală, precisă, antrenată — de regulă — un comportament delictual. Minorul poate părăsi casa părintească pentru că : a) luat o notă proastă și urmează, cu certitudine, o gravă pedeapsă — mai ales fizică — din partea părinților ; în casă sînt permanente certuri ; a) avut un conflict la locul de muncă ; a) fost eliminat din școală ; are necazuri în dragoste sau tocmai în vederea unei „călătorii amoroase” ; pur și simplu fiindcă-l atrag alte locuri necunoscute etc.

Dar abia cînd fuga se repetă putem fi convinși că ne aflăm în prezența simptomului care anunță tulburări caracteriale serioase, „fugomania” stabilizată transformîndu-se în vagabondaj (dar la vagabondaj se ajunge și pe multe alte căi), ceea ce — de astă dată categoric — se înscrie în categoria delictelor comise de minori.

Vagabondarea, cu componenta ei cvasiînseparabilă fuga, este un fapt psihosocial complex (între fugă și vagabondaj nefiind — se pare — decît un interval de timp). „Metastazarea” fugii, preschimbarea ei în atît de condamabilul comportament — vagabondajul — nu este nici pe departe inevitabilă, iar după producere, nu este ireversibilă. Se cere însă izolarea cu precizie a factorilor care i-au produs, fiindcă, așa cum arată Jean Chazal — „vagabondajul deschide larg poarta delincvenței”. Categorisirea vagabondajului drept instabilitate esențială (nevoie de-a schimba locul), este, oricum, mai aproape de realitate, deoarece nu pornește de la o „realitate” subiectivă a celui în cauză, ci de la normele generale de existență umană. Nevoia de a nu fi nicăieri nu se aseamănă poziției pe care se situează majoritatea oame-

CASELE CORPULUI DIDACTIC

— rezultate și perspective —

Prin caracterul său de premieră și, în același timp, de reluare, în noi condiții social-politice, a unei prestigioase tradiții a școlii românești, prin conținutul dezbaterilor și prin formele de organizare, consfătuirea de la Iași a celor ce conduc sau îndrumă casele corpului didactic se înscrie ca un autentic eveniment.

Inițierea acestor instituții poli-valente, deziderat mai vechi al membrilor corpului didactic, semnifică grija și atenția acordate de conducerea partidului și statului pentru îmbogățirea mijloacelor puse la dispoziția educatoarelor, învățătorilor și profesorilor, precum și a familiilor acestora, în vederea perfecționării profesionale și a folosirii plăcute și instructive a timpului liber, a manifestării aptitudinilor lor literare și artistice etc.

Deschiderea discuției asupra modului în care casele corpului didactic își îndeplinesc atribuțiile înscrise în Regulamentul de organizare și funcționare, la acest început de an, în care toți factorii investiți cu funcții educative sînt chemați să realizeze istoricul și amplul program de educare politico-ideologică, etică și civică, elaborat de partid prin tezele din iulie 1971, a dublat semnificația evenimentului, iar prezența directorilor, a reprezentanților sindicatelor și ai inspectoratelor școlare din toate județele constituie o garanție a unei colaborări fructuoase.

Fiind instituții comune ale inspectoratelor școlare și ale sindicatelor din învățămînt, ele beneficiază de concursul organizațiilor de masă și al instituțiilor culturale ale acestora, folosesc în activitatea lor forme și metode specifice muncii sindicatelor, oferă cadrul de manifestare formațiilor artistice ale sindicatelor, reprezentînd astfel locul unde se pot întîlni atît membrii corpului profesoral, cit și familiile acestora.

Deși nu ființează de multă vreme, competența, strădania și devotamentul celor care se ocupă de îndrumarea și conducerea acestor instituții a permis un început apreciat ca pozitiv, prin experiența obținută, prin interesul stîrnit în rîndul personalului didactic.

Confruntarea experienței acumulate, extinderea formelor și sistemelor de muncă, a metodelor de manifestare, generalizarea modalităților de receptare a cerințelor și satisfacerea cit mai adecvată a acestora, au stat în atenția organizatorilor și participanților la consfătuire.

Un atribut prețios al activității caselor corpului didactic, ce trebuie permanent aprofundat, este prezența lor activă și plină de răspundere în centrul preocupărilor actuale ale învățămîntului nostru. Semnificativă este în această privință ponderea acțiunilor realizate în spiritul documentelor Plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971, care au deschis implicit noi perspective educării educatoarelor. La numeroase case ale corpului didactic s-au inițiat și se desfășoară cu multă eficiență, în colaborare cu cabinetele de partid, consultații utile, atît în predarea disciplinelor din domeniul științelor sociale, cit și pentru orientarea ideologică de ansamblu a cadrelor didactice.

Fiind instituția care unește într-un sistem de colaborare permanentă, sistematică, pe toți factorii în atribuția cărora intră perfecționarea personalului didactic, punînd în valoare spiritul de solidaritate și răspundere — fiecare for acționînd, desigur, în virtutea competențelor sale specifice pentru îndeplinirea unor sarcini comune — a fost posibilă integrarea rapidă a caselor corpului didactic în viața unităților de învățămînt și în cercetarea pedagogică.

Activitatea caselor corpului didactic a facilitat schimbul continuu și bilateral de idei între organele de decizie, de conducere și îndrumare a învățămîntului și masa cadrelor didactice, care prin munca lor de zi cu zi înfăptuiesc politica școlară a partidului. Inspectorii și metodiștii acordă, după un program judicios întocmit și riguros respectat, consultații cu privire la problemele actuale ale predării diferitelor discipline de învățămînt; specialiștii în orientarea școlară și profesională a elevilor acordă consultații cu privire la tehnica testării în domeniul orientării școlare și profesionale.

Cabinetele și laboratoarele model, a căror activitate a fost pusă sub egida caselor corpului didactic, au devenit valoroase centre metodice pentru însușirea tehnologiilor didactice moderne. Se organizează în numeroase județe cicluri de expuneri și simpozioane, cu concursul unor prestigioși oameni de știință și cultură, dezbateri și schimburi de păreri cu privire la unele activități incluse în profilul științelor și cu privire la rezultatele experimentelor din sfera pedagogiei și didacticii, mese rotunde referitoare la rezultatele și perspectivele introducerii muncii ca disciplină de învățămînt.

Este remarcabil rolul de catalizator al activității de cercetare științifică, prin organizarea de sesiuni de referate și comunicări, pe care îl îndeplinesc cu competență și succes un important număr dintre aceste instituții. Fără îndoială, simpozionul cu tema: „Educația elevilor pentru munca productivă” organizat de Uniunea Sindicatelor din învățămînt, știință și cultură, în colaborare cu Ministerul Educației și Învățămîntului va găsi la casele corpului didactic un cadru deosebit de favorabil pentru desfășurare. Toate aceste manifestări și acțiuni la care se pot adăuga un număr de publicații periodice, demn de semnalat, ne dau de pe acum o imagine cuprinzătoare a ceea ce înseamnă casele corpului didactic pentru oamenii școlii, pentru continuitatea lor perfecționare și educare, pentru intensificarea circulației ideilor și promovarea noului în activitatea școlilor de pe tot cuprînsul țării.

ELENA COJAN

Grigorescu

Tărăncușă

SPECIFIC ÎN ACTIVITATEA SINDICATELOR

În vederea creșterii eficienței muncii comitetelor sindicatelor din școli, Uniunea Sindicatelor din învățămînt, știință și cultură a organizat recent în Capitală un instructaj cu președinții unor comitete ale sindicatelor din diferite județe ale țării.

I-am solicitat pe cîțiva dintre ei pentru a-și spune părerea în cadrul unei mese rotunde, cu privire la sarcinile și formele specifice de muncă ale comitetelor sindicatelor din școli. Ne-au răspuns președinții comitetelor sindicatelor: MARIA PIRVU — Șimleuș Silvaniei, județul Sălaj, MARIA STAN — Comuna Sintana, județul Arad, ALTAI KERIM — Cobadin, județul Constanța, NICOLAE MANEA — Pucioasa, județul Dimbovița și NICOLAE IORGA — Roznov, județul Neamț.

RED.: Printre măsurile preconizate de partid privind îmbunătățirea activității politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a tuturor oamenilor muncii este și intensificarea activității desfășurate de sindicate. V-am solicitat să arătați formele specifice de muncă ale sindicatelor din învățămînt prin care acestea contribuie la educarea politico-ideologică a colectivului de profesori și elevi din școală.

Nicolae Iorga: Un rol deosebit în munca de educare politico-ideologică trebuie să-l aibă adunările grupelor sindicale din școli. Aici trebuie să se prezinte periodic informări asupra politicii partidului și statutului nostru, să se dezbate probleme legate de comportarea în muncă și societate a celor chemați să facă educație.

Maria Stan: Nu trebuie să pierdem din vedere nici caracterul permanent pe care trebuie să-l aibă în școli acele activități care contribuie la educarea ateist-științifică a elevilor (uneori chiar a unor cadre didactice). Vom face educație politico-ideologică dacă vom căuta să dezvoltăm dragostea de muncă la elevi, simțul de responsabilitate pentru însușirea cunoștințelor predate.

Altai Kerim: Cred că o contribuție sporită îi revine comitetului sindicatului în sprijinirea bunei desfășurări a învățămîntului politic, precum și la organizarea cabinetelor de științe sociale din școli, la dotarea acestora cu materialele necesare.

Red.: Care credeți că sînt cele mai potrivite metode și forme de colaborare ale comitetelor sindicatelor cu conducerea de școli?

Altai Kerim: Comitetele sindicatului trebuie să înțeleagă că nu este o remorcă a conducerii școlii...

Maria Stan: Dar și directorul școlii va trebui să-l privească pe

președintele comitetului sindicatului ca pe reprezentantul intereselor tuturor salariaților. De aceea consider că între planul de muncă al școlii și cel al comitetului sindicatului trebuie să fie o concordanță de cerințe. În fond, și unii și alții urmăresc același scop.

Maria Pirvu: Comitetele sindicatului poate propune anumite teme consiliului profesoral. În felul acesta, se pot evita suprapunerile dintre temele consiliului pedagogic cu cele ale adunărilor generale.

Nicolae Iorga: Evitarea acestei suprapuneri dintre munca comitetului sindicatului și cea a direcției școlii se poate realiza prin concentrarea atenției comitetului sindicatului asupra anumitor probleme. Mă gîndesc, de exemplu, la activitatea tehnico-productivă a elevilor în cadrul atelierelor școlare. S-ar putea stabili în acest scop diverse forme de colaborare între sindicatele din învățămînt și cele din întreprinderile ce patronază școala.

RED.: La ce forme de colaborare între sindicatele din școli și cele din întreprinderi vă referiți?

Nicolae Iorga: Domeniul în care trebuie să acționeze aceste forme de colaborare este practica tehnico-productivă a elevilor. Se pot stabili astfel cu sindicatele din întreprinderi volumul și locul de muncă al elevilor, normarea și controlul calității produselor executate de elevi.

Nicolae Manea: În colaborare cu sindicatele din întreprinderi se pot, de asemenea, organiza discuții cu muncitorii despre anumite profesii în vederea orientării profesionale a elevilor.

RED.: În permanentă atenție a sindicatelor din școli trebuie să stea perfecționarea și autoperfecționarea membrilor organizației. Cum pot sprijini sindicatele activitatea de

perfecționare și autoperfecționare a cadrelor didactice?

Maria Stan: Pentru ca într-adevăr comitetul sindicatului să vină în sprijinul activității de perfecționare a profesorilor și învățătorilor trebuie să aibă o evidență a celor înscriși la grade. Se pot organiza pe plan local consultații, se pot procura materiale bibliografice

Nicolae Iorga: În acest scop comitetul sindicatului se va preocupa de înzestrarea permanentă a bibliotecilor sindicale.

Altai Kerim: Activitatea casei corpului didactic trebuie să se facă simțită și în comunele mai izolate, prin diferite acțiuni organizate pe plan local.

Nicolae Manea: Consider că fiecare grupă sindicală trebuie să dispună de diverse forme de documentare și de informare științifică, pentru ca în cadrul unor scurte informări să se popularizeze noutățile profesionale.

Maria Stan: Nu trebuie uitată contribuția pe care o are sindicatul la promovarea unui climat propice afirmării depline a personalității noului absolvent: repartizat în învățămînt.

Maria Pirvu: Tînărul absolvent va fi sprijinit să se integreze cit mai repede colectivului de muncă, de către profesorii cu mai multă experiență. Va fi ajutat la întocmirea corectă a planificării, inițiat în munca de diriginte, îndrumat să folosească și să confecționeze materialul didactic. O preocupare a sindicatelor de la școala noastră este aceea de a-i determina pe tinerii absolvenți care nu sînt din localitate să se stabilească aici cu familiile. Le-am venit în ajutor în colaborare cu comitetul sindicatului comunal, procurîndu-le loturi personale, materiale de construcție.

Etapa prin care trece învățămîntul nostru impune fără îndoială eforturi sporite din partea tuturor membrilor de sindicat din școli. Munca lor trebuie să fie o angajare politică de profunzime, sincronizată cu tendințele civilizației și societății pe care o construim.

CORNELIA GÎRMACEA

ORIENTĂRI MODERNE ÎN EDUCAȚIE

Telex

Revoluția științifică și tehnică, manifestată pe planuri din ce în ce mai cuprinzătoare, obligă societatea să-și revadă concepțiile asupra școlii și funcționalității învățământului, asupra sistemelor ei de educație, care trebuie puse tot mai riguros în acord cu tipurile de personalitate spre care țintește omenirea în evoluția sa. Orientările care s-au schițat din acest punct de vedere, în raport cu cele tradiționaliste, fac obiectul articolului scris — în exclusivitate pentru „Tribuna școlii” — de către H. M. Müller-Wolf, specialist al Institutului UNESCO pentru Educație, și pe care îl publicăm mai jos.

Cît timp a dominat punctul de vedere tradiționalist în educație, scopurile acesteia erau considerate evidente rămînînd în afara oricărei discuții. Celelalte două orientări, tehnocratizarea și democratizarea educației — inclusiv a celei efectuate prin procesul de învățămînt — implică, însă, o oarecare îndepărtare de tradiționalism și întărește necesitatea regîndirii acestor scopuri, deși din motive cu totul diferite.

Așadar, orientarea tehnocratică pledează pentru modificarea finalității educației în sensul adaptării acesteia la cerințele dezvoltării tehnice și științifice ale lumii întregi. Impactul ei este caracterizat prin schimbări ale programei de învățămînt, planificările clasice fiind înlocuite cu altele, moderne, fundamentate științific; conduce la accentuarea pregătirii forței de muncă prin instruirea în școli secundare și superioare sau în învățămîntul tehnico-științific. Totuși, nu vine în contradicție cu orientarea democratică — care începe prin lărgirea posibilităților de educare a tuturor membrilor societății, prin extinderea diferitelor forme și mijloace de învățămînt în general. Tehnocratizarea presupune nu numai un personal foarte bine calificat pentru cel mai înalt nivel al științei și industriei, ci și o instruire completă și exploatarea tuturor resurselor umane la toate nivelele societății. Este adevărat că acest program estimează în deosebi anumite domenii în strînsă legătură cu dezvoltarea științei și tehnicii contemporane. Democratizarea și tehnocratizarea au jucat un rol la fel de important în ultimii ani, mai ales pentru exigențele formulate cu privire la extinderea perioadei învățămîntului obligatoriu, la extinderea posibilităților de educare prin instituții de nivel superior, oficiale și neoficiale, ca și prin sporirea numărului de fete din școli și universități, sau prin integrarea grupurilor periferice și handicapate ale populației în sistemul de învățămînt.

Astfel, în timp ce tehnocratizarea a constituit un puternic impuls în sensul conturării unor noi scopuri ale învățămîntului, democratizarea a contribuit la o critică fructuoasă a politicii de educare, prin reconsiderarea scopurilor axiomatiche ale sistemului de învățămînt tradițional, punînd aceste probleme în discuție pe plan internațional.

Făcînd o comparație între orientarea tehnocratică și cea democratică se poate constata că aceasta din ur-

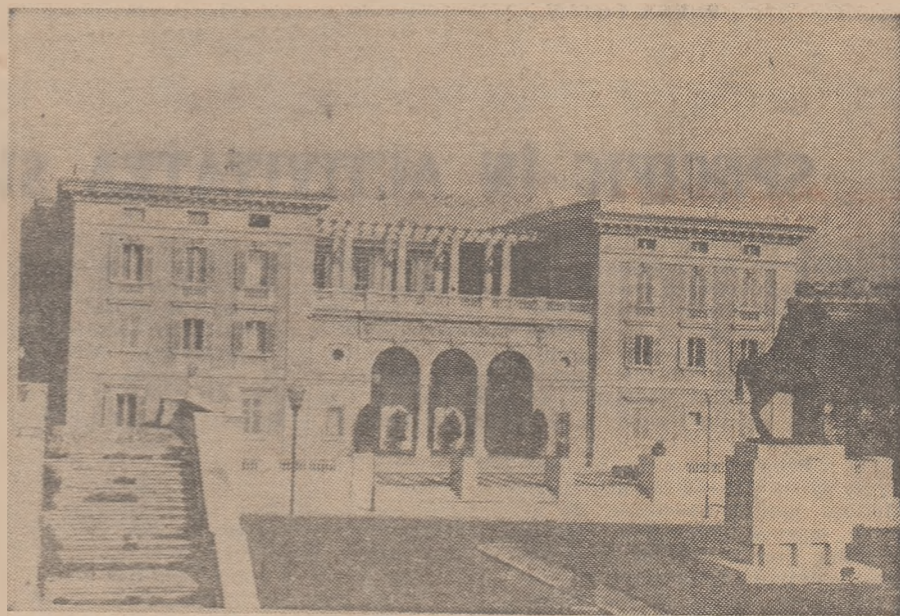
mă reprezintă un punct de vedere umanist — revalorificarea ideilor și tezelor educaționale în scopul realizării plene a personalității umane, în timp ce prima se bazează pe o pătrundere a necesităților de adaptare optimă la cerințele lumii tehnice moderne, în continuă schimbare. De aceea, e de la sine înțeles că acele scopuri ale învățămîntului care sînt în mod evident dominate de orientarea tehnocratică au fost criticate din ce în ce mai mult în ultima vreme. Această critică provine, în parte, dintr-un mod de gîndire tradiționalist, dar este cauzată și de orientarea democratică ce reinterpretază umanismul în direcțiile amintite.

Critica scopurilor „pur și simplu” tehnocratice ale învățămîntului, extinsă la scara planetei, apare evidentă și în politica UNESCO. Ea accentuează necesitățile dezvoltării sociale și umaniste sub semnul „democratizării interne”, ca educația să depășească o abordare formală a tehnocratizării. Astfel educația urmărește dezvoltarea abilităților și atitudinilor individuale, temeinice, ca aspirațiile spre sănătatea fizică, încrederea în sine, conștiința valorii de sine, acumularea de cunoștințe tehnico-științifice (ceea ce de fapt nu diferă de scopurile generale

ale orientării tehnocratice.) În același timp, însă, dezvoltă spiritul critic în vederea înțelegerii profunde a problemelor economice și politice, militează pentru independență și autonomie, pentru curaj personal, capacitatea de a lua decizii, pentru autodisciplină, pentru flexibilitate și spirit creator în gîndire și în studiu, pentru cultivarea priceperii de a exprima ideile și interesele proprii. De asemenea, se manifestă pentru educarea receptivității față de experiențele noi, a îndemnării de a face considerații personale realiste, a atitudinii critice și a sincerității. La fel de importantă apare în democratizarea învățămîntului și educația pe plan social: respectarea principiului egalității, pentru toți, ceea ce implică acceptarea intereselor celorlalți și simțul responsabilității față de grupurile sociale dezavantajate, formarea conștiinței sociale, înțelegerea critică a problemelor sociale și politice, pricepera de a rezolva problemele sociale fără a apela la forță, eliberarea de prejudecăți, preferința pentru decizii științifice justificate, raționale, îndemnarea de a coopera.

Așadar, punctul de vedere democratic în educație contribuie la lărgirea posibilităților omului de a se realiza plenar venind în întîmpinarea cerințelor lui individuale și sociale, nu numai de pe pozițiile civilizației actuale profund tehnologice. Toate acestea, însă, fără a împiedica dezvoltarea societății moderne, așa cum tind să facă unele orientări excesiv tradiționaliste în educație.

H. M. MÜLLER-WOLF
Institutul UNESCO pentru Educație,
Hamburg

ROMA

„Academia de Științe din România”

CONTRASTE

Încă un an de bătaie

Astăzi se pare că omenirea se îndreaptă hotărît spre eliminarea din paleta mijloacelor ei de acțiune pe acelea — cum este bătaia — care numai educație, în spiritul veltăților ei de acum, nu fac. Cîtă ofensă poate aduce personalității copilului o palmă primită pe drept sau pe nedrept!

Iată însă că elevii școlilor primare din capitala unei țări cu savanți și oameni de cultură reputați — Anglia — trebuie să aștepte încă un an (deși o propunere concretă în acest sens s-a făcut din 1966) pînă să aibă dreptul de... a nu mai minca bătaie de la profesori.

Știrea a stîrnit multe comentarii, iar întîrzierea cu care se aplică această măsură, unele nedumeriri: Dacă bătaia nu e bună, de ce nu se renunță la ea imediat? Său profesorii londonezi au nevoie de timp ca să se dezobîșnuiască de secularul lor nărav?...

Hoții de biciclete și de multe altele

În S.U.A. delincvența juvenilă crește în ritmuri îngrijorătoare. Numai în orașul Baltimore, și numai într-un singur an—1970—1 240 de copii între 10 și 12 ani au fost arestați pentru diverse infracțiuni: trafic de stupefiante, efracție, furt de mașini etc. 525 de copii sub 10 ani au fost, de asemenea, arestați pentru fapte de acest fel, iar unul chiar pentru crimă.

Foarte multe sînt furturile de biciclete. Atît de multe încît la Los Angeles poliția a trebuit să creeze o secție specială pentru furturile de biciclete. Un alt fenomen este șantajarea și terorizarea copiilor mai mici cu scopul de a le storce bani, îmbrăcăminte și diverse alte obiecte furate de la părinți.

Criminalitatea în S.U.A. — arată statisticile — a crescut și ea în ultimii 10 ani: în rîndul adulților într-un ritm de 67 la sută, iar în rîndul celor mai tineri de 18 ani, de nu mai puțin de 167 la sută.

Raportul alcătuit recent de autoritățile polițienești împreună cu cele școlare atribuie aceste fenomene procesului de dizolvare a familiei americane tradiționale, acutelor antagonisme rasiale etc. El ignoră însă grava criză pe care o trăiește în prezent societatea nord-americană, violența și demoralizarea generate de războiul din Vietnam, nedreptatea pe care se bazează sistemul ei economico-social.

Semiinternatele sînt considerate în R.P. Bulgaria „școli ale viitorului” și, în consecință, rețeaua lor va fi sensibil extinsă. În 1975 ea va cuprinde 375 000 de elevi, adică aproximativ 33% din totalul efectivului școlar. Măsură se bazează pe rezultatele bune pe care le-a dat sistemul semiinternatelor în creșterea nivelului de pregătire al elevilor.

În ultimii cinci ani, întreprinderea de material didactic („Učebne pomöcky”) din R.S. Cehoslovacă a înzestrat școlile cu produse specializate în valoare de 678 milioane de coroane. Concomitent cu materialul modern (pupitre de comandă, dispozitive pentru televiziunea în circuit închis etc.) pe care îl fabrică, întreprinderea produce, în continuă, și utilaj „tradițional” (hărți, planșe, diapozitive etc.) necesare bunei desfășurări a procesului instructiv-educativ.

Activitatea acestei întreprinderi servește acțiunea largă de reînnoire și modernizare a învățămîntului de toate nivelurile (grădinițe, școli generale etc.) cu material didactic, ce se desfășoară în R.S. Cehoslovacă, potrivit unui plan de măsuri elaborat pentru o perioadă de zece ani (1966—1975).

În anul 1965 numărul celor cuprinși în diferite forme de școlarizare în R.P. Albania era de 340 000; în anul școlar în curs, numărul lor a ajuns la aproape 690 000 — la o populație de circa 2 000 000 de locuitori. În acest an, și-au deschis porțile peste 30 de noi școli secundare, două institute pedagogice și un institut agronomic. La fiecare 10 000 de locuitori, 125 urmează cursurile învățămîntului superior, fapt care — subliniază agenția A.T.A. — situează Albania printre țările avansate din Europa în acest domeniu. În același timp, se extinde și se consolidează rețeaua învățămîntului mediu seral și fără frecvență. Una din formele acestui învățămînt o reprezintă școlile tehnico-profesionale de specializare care funcționează pe lângă fabrici și uzine. În prezent, în această țară aproape 19 000 de persoane frecventează cursurile unor astfel de școli, fără a-și întrerupe activitatea în producție.

În anul universitar curent, în unitățile și școlile superioare din R.D. Germană a fost primit un număr record de studenți — 20 de mii. În prezent, la 10 mii de locuitori revin, în această țară, 79,9 studenți.

Școala generală din Hoa Binh, R.D. Vietnam, are drept cuvînt de ordine: „Învățat ce este necesar”. În vederea îndeplinirii acestui obiectiv, școala are la dispoziție, pe lângă cele trebuitoare desfășurării lecțiilor la clasă, și mijloace de producție care asigură educarea elevilor în spiritul muncii practice, astfel încît ei să poată îndeplini, în mod efectiv, după absolvire, diferite activități în producție.

Îmbinarea studiului cu munca practică este supravegheată și sprijinită de cadre pregătite să îndeplinească atît sarcinile didactice, cît și pe cele cerute de practica productivă. De altfel, profesorii muncesc alături de elevii lor, școala devenind o importantă unitate economică a provinciei. Colectivul ei a construit șosele, ajutînd ca o zonă muntoasă, nelocuită în trecut, să se transforme într-o regiune prosperă, cu numeroase construcții noi, printre care și o secție de școli.

„TRIBUNA ȘCOLII”

Revistă săptămînală editată de Ministerul Educației și Învățămîntului și Uniunea Sindicatelor din învățămînt, știință și cultură

Redactor șef: AUREL DRAGOȘ MUNTEANU